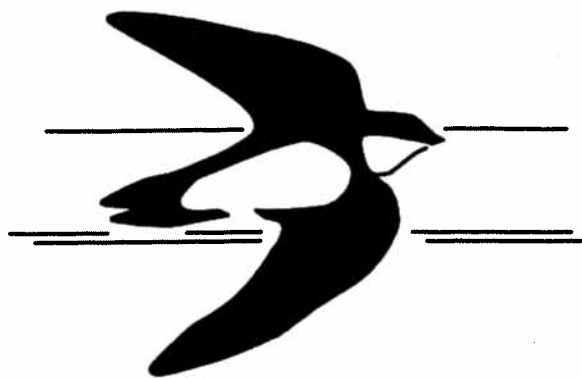

«HET BRUIJSEL»

VOGELWACHT

UDEN E.O.

VOGELWACHT UDEN E.O.

- Voorzitter** : Peter Wienbelt
Den Brier 112, Uden
Tel.: 0413-268198
- Secretaris** : Jan-Willem Hermans
Broekmorgen 28, Uden
Tel.: 0413-269804
- Penningmeester** : Bart Gevers
Hoorstraat 6, Uden
Tel.: 0413-260613
- Bestuursleden** : Pieter van der Voort en Jan van Bergen.
- Bank** : Rabobank Uden rek.nr.: 15.49.30.989
Gironummer bank: 1096522

“HET BRUUIJSEL”

Een orgaan van Vogelwacht Uden e.o.

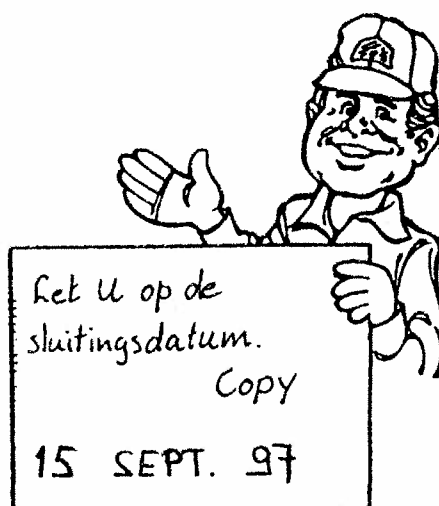
- Redactie** : Margreet Hoefnagels, Anita van den Acker, Rianne de Groot, Jan-Willem Hermans, John Hermans, Jos Welte, Aad van Toor en Peter Noy.
- Redactieadres** : P.K. Noy
Eikenwal 186, Uden
Tel.: 0413-251691
- Tekeningen** : Archief en tijdschriften.
- Typewerk** : Rianne de Groot en Anita van den Acker.
- Omslag** : TGO Ontwerp Reklame Drukwerk Uden
Tel.: 0413-265554
- Druk/Verspreiding** : Wim Hoefs en Theo Thijssen.
(met medewerking van Basisschool “Het Schrijverke”)

“HET BRUUIJSEL” verschijnt 4x per jaar in een oplage van 125 exemplaren

We zien niet graag dat iemand gedeeltes van dit blad gebruikt, voordat we daar schriftelijk toestemming voor hebben gegeven.

Het Bruujsel, nummer 2, 1997

Inhoudsopgave	Redactie	1
Mededelingen Redactie	Margreet Hoefnagels	2
Mededelingen Bestuur	Jan-Willem Hermans	3
Teleurstellende belangstelling Bestuurvergadering	Peter Wienbelt	4
Voorjaarsexcursie 1997	Peter Noy	5
Donderdag, 8 mei 1997	Maria Bekx	6
Vrijdag, 9 mei 1997	Aad van Toor	6
Zaterdag, 10 mei 1997	Leo van de Heuvel	7
Zondag, 11 mei 1997	Maria de Mol	8
Vogelwaarnemingen Voorjaarsexcursie 1997	Jopie Jonkers	11
Een Oehoe in de dakgoot!	Jan-Willem Hermans	12
Excursie De Geelders	Annette van de Heuvel/	
	Joyce Bermans	13
Inventarisatie-project Maashorst 96 afgesloten	Peter Wienbelt	14
Bijeenkomst Vogelwacht St.Anthonis, zondag 20 april '97 ...	Liesbeth Verkaar	16
Prachtige avondwandeling Tongelaar!	Peter Noy	17
Vogel onder de loop ... De Heggemus	Pedro van den Acker	18
Leuk om bij te houden	William van de Velden/	
	Jan van de Tillaart	20
Raamslachtoffers onder vogels	Dierenbescherming	22
Inventarisatie Tweede Paasdag 1997	Liesbeth Verkaar	23
Vogels in je eigen tuin	Don-Alex van Bergen	24
Een kikkerven in het bos	Willem Peters	25
De Vogelaars	Maria van Borne	26
Avondwandeling Hemelrijk	Jan-Willem Hermans	27
In gesprek met ... Jopie Jonkers	Margreet Hoefnagels	28
Bijzondere Waarnemingen	Peter van de Braak	30
Wetenswaardigheden	John Hermans	32
Sperwers in de tuin	Don-Alex van Bergen	34
Cryptogram (oplossing)	Jan-Willem Hermans	36
Taakgroepen Vogelwacht Uden e.o.	Redactie	37

Mededelingen Redactie

Midzomer bijna geen tijd om te slapen, want bij het eerste straaltje licht begint de merel in de boom voor mijn raam luidkeels te zingen. En hij wacht op het laatste glimpje om uitgebreid afscheid van de dag te nemen. Tijd dus om aan vakantie te denken. Laat dit jaar. Sommigen onder ons konden er niet op wachten, en hebben alvast een voorproefje genomen. Eén ploeg ging met typische

"Vogelwacht-gezelligheid" naar Zeeuws-Vlaanderen begin mei. Zij hebben daar in vier dagen veel vogels gezien. Een aantal mensen hebben er verslag van gedaan. Een andere groep nam de trein naar Polen, diep het land in. Niet alleen een onvergetelijke ervaring op vogelgebied, maar ook de andere omstandigheden hebben veel indruk gemaakt. Jan-Willem vertelt in het eerstvolgende Bruujssel erover en ook het interview met Jopie Jonkers werd door Polen bepaald. Annette van de Heuvel is wat dichterbij huis gebleven: zij vertelt over de excursie naar de Geelders bij Bostel. Ook Joyce Bergmans heeft hier een verslagje van geschreven. Don Alexander wil bewijzen dat het helemaal niet nodig is om zo ver te gaan. Hij heeft spannende dingen meegemaakt met vogels in zijn achtertuin. Voor de rubriek "Vogel onder de loep ..." heeft Pedro van den Acker dit keer de heggemus onder de loep genomen, klein maar fijn! Dat publiekswandelingen leuk kunnen zijn, bewijst het verslag van een wandelaarster die in maart met de Vogelwacht is meegewandeld.

Daarmee zou ons blad gevuld kunnen zijn, maar we hebben nog meer binnengekregen. Natuurlijk de Mededelingen van het Bestuur, door Jan-Willem Hermans. De wetenswaardigheden worden weer verzorgd door John Hermans. Onze voorzitter - Peter Wienbelt - vat het rapport over de inventarisatie Maashorst 1996 voor ons samen. Voor een impressie van die dag heeft Liesbeth Verkaar gezorgd. Tussen al de activiteiten door is er ook nog tijd om bijzondere vogelsoorten te ontdekken. Daartoe heeft Peter van de Braak een uitdraai gemaakt van de bijzondere waarnemingen de afgelopen maanden. Liesbeth heeft ook ditmaal de pen ter hand genomen en verslag gedaan van de inventarisatie op Tweede Paasdag. En Jan van de Tillaart heeft een lijst: "leuk om bij te houden...." Een manier van fenologie bedrijven die sommigen onder ons zeer zal aanspreken. Nogal wat lijsten dus dit keer, maar gelukkig heeft Willem Peters een goed verhaal over poelen oftewel "kikker-vennen". Dat mei en juni actieve maanden zijn voor Vogelwachters getuige de maandag-avondwandelingen. Ook hiervan heeft de Redactie enkele enthousiaste verhalen binnengekregen; Jan-Willem vertelt over de avondwandeling op het Hemelrijk en Peter Noy over die mooie zomeravond in de Tongelaar te Mill.

Tot slot willen we natuurlijk ook allemaal weten wat er met de Oehoe is gebeurd én ... wat de uitslag van de puzzel was!!! Blijkbaar koppelen wij gemakkelijker vogelnamen aan beestjes en geluiden dan aan omschrijvende woorden. Maar als je het leest zeg je meteen: "o ja, natúúrlijk..."! Misschien een leuk spelletje voor onderweg als je op vakantie gaat... Met trots kunnen wij melden dat Don-Alexander van Bergen het redactieteam is komen versterken. Wij wensen hem veel succes binnen onze groep! Niet vergeten: heb je iets moois gezien, gehoord, meegemaakt op vakantie, laat ons in het volgende Bruujssel meegenieten Veel lees- en veel vakantieplezier!

Namens de Redactie,
Margreet Hoefnagels

Mededelingen Bestuur

Vogelwacht Uden e.o. is in de regio een van de grootste vogelwerkgroepen. Al een tijd leeft bij ons de gedachte om meer overleg te hebben met naburige vogelwerkgroepen. Toon Voets, regioconsulent Vogelbescherming, ondersteunt ook het idee om de werkgroepen wat dichter bij elkaar te krijgen. De Vogelwacht heeft Toon benaderd met de mededeling om een "Brabantse Vogeldag" in het leven te roepen. Dit gezamenlijke initiatief heeft inmiddels geresulteerd in een concrete datum met bijbehorende agenda.

Op zondag 28 september a.s. vindt in de Groenhoeve deze Oost-Brabantse Vogeldag plaats. Het voorlopige programma ziet er als volgt uit.

- 09.00 uur : Ontvangst met koffie in de Groenhoeve te Uden.
Bezichtiging van de tentoonstelling over kerkuilen.
- 09.30 uur : Lezing over de natuurontwikkeling in de Maashorst door Hans van de Lans van Ecoplan.
- 10.15 uur : Lezing over kraanvogels in Brabant (de Maashorst wordt mede ingericht voor de kraanvogeltrek) door Boena van Noorden van werkgroep "Behoud de Peel".
- 11.00 uur : Lezing door Vogelwacht Uden e.o. over hun werk en over de tellingen in de Maashorst.
- 12.00 uur : Lunch.
- 13.30 uur : Start excursie naar de Maashorst.
- 16.00 uur : Afsluiting bij het Bezoekerscentrum Slabroek. Mocht het 's middags slecht weer zijn, hebben we een alternatief.

Uiteraard komen we nog terug op het een en ander. We vragen nu alvast deze datum te reserveren, zeker voor degenen die kunnen gidsen. Een flink aantal gidsen is nodig om de hopelijk vele vogelaars van Oost-Brabant rond te leiden in de Maashorst.

Zijn er nog leden die suggesties hebben voor excursie's en/of lezingen. Dit gaarne melden aan Jan van Bergen, telefoon: 0413-478232.

Namens het Bestuur,
Jan-Willem Hermans

Teleurstellende belangstelling Bestuursvergadering

Tot teleurstelling van het bestuur en de cameraploeg van TELEAC was de belangstelling voor de bestuursvergadering in april zeer gering. Zoals in de maandagenda te lezen was, was het de bedoeling om tijdens deze vergadering TV-opnames te maken voor de TELEAC-cursus "het verenigingsbestuur".

De aanwezige ploeg van Teleac, bestaande uit een regisseur, scriptgirl, camera- en geluidsmannen, heeft nog even gewacht maar toen slechts één trouw lid van onze vereniging de moeite had genomen om geknipt en geschoren aanwezig te zijn, maakte men teleurgesteld rechtsomkeert. Helaas kwam hiermee ook de opname van de bestuursvergadering te vervallen.

Mogelijk had het feit, dat de bestuursvergadering op 1 april plaatsvond, hier iets mee te maken.

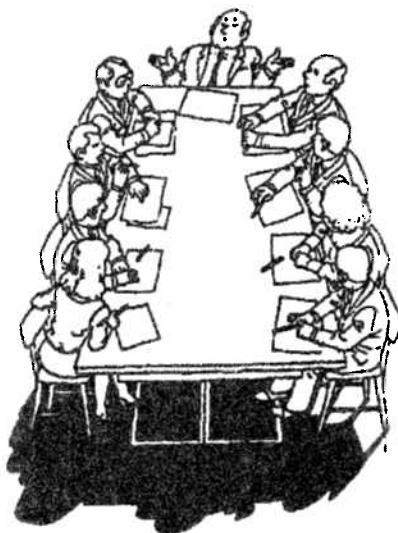
Zouden onze leden misschien gedacht hebben dat het een grapje was??
Zouden dezelfde leden denken dat dit stukje dan ook weer een grapje is??
Nu ik dit stukje zo schrijf weet ik het eigenlijk zelf ook niet meer
en we zullen het nooit weten nu de TV-uitzending ook niet doorgaat.

Jammer, jammer, jammer of niet ...,
want misschien was er helemaal geen TV-uitzending??

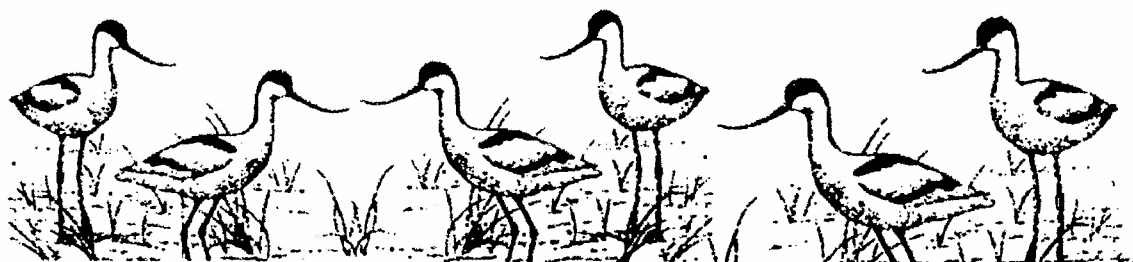
Niettemin een groot compliment voor ons zeer trouwe en sportieve lid dat op 1 april aanwezig was!!

Namens het Bestuur,

Peter Wienbelt

Voorjaarsexcursie Zeeland

Inleiding

Op Hemelvaartsdag 8 mei jl. vertrokken we met 17 Vogelwachters voor een korte vakantie van vier dagen naar Zeeuws-Vlaanderen. Nadat we drie achtereenvolgende jaren naar de Duitse Eifel waren geweest, was het nu tijd voor een ander Interessant gebied. Eind vorig jaar zijn er contacten gelegd met de familie Noë, eigenaar van de kampeerboerderij te Waterlandkerkje. Dit dorpje ligt zo'n 15 kilometer ten westen van Cadzand-Bad. Van hieruit hebben we een aantal mooie natuurgebieden bezocht. Helaas moesten Simon Koopmans, Jo en Piet Diks en Floor Esser wegens (familie)omstandigheden afzeggen. Wij hopen dat zij er volgend jaar weer bij kunnen zijn.

De deelnemers aan deze meerdaagse excursie waren: Tinie van de Elsen, Ad van Wanrooy, Aad en Mies van Toor, Jopie en Gerrit Jonkers, Rien, Maria en René de Mol, Noud en Ria van de Rakt, Maria Bekx, Leo van de Heuvel, Theo Peeters, John Hermans, Wim Hoefs en Peter Noy. Na een tussenstop, ergens in België, kwam de groep rond het middaguur in Waterlandkerkje aan. Na de hartelijke begroeting van onze gastfamilie Noë ging men 's middags de omgeving verkennen. Naast de vele planten en bloemen (o.a. orchideeën!) hebben we dit jaar zo'n honderd vogelsoorten gezien en/of gehoord. Hiertoe behoorden enkele bijzondere soorten, waaronder de Zwartkopmeeuw, Ooievaar, Velduil, Kluut, Regenwulp, Dwergstern, Bruine Kiekendief en diverse Kemphanen.

Wat verder opviel was dat we vele steltlopers, die we normalerwijs tijdens de herfstexcursie in winterkleed, nu in zomerkleed zagen. Dit betrof de Kanoetstrandloper, Bonte Strandloper, Zilverplevier, Rosse Grutto, Strandplevier etc. Om een goed beeld te krijgen van deze vogels door alle jaargetijden heen is zo'n voorjaarsexcursie een ideale gelegenheid. Zoals beloofd in het vorige Bruujssel zouden wij de thuisblijvers op de hoogte brengen van onze belevenissen. Maria Bekx, Aad van Toor, Leo van de Heuvel en Maria de Mol zijn er eens goed voor gaan zitten en hebben de volgende (spannende) verhalen uit de hoge hoed getoverd.

Tot slot wil ik Mies en Aad van Toor bedanken voor hun uitstekende hulp bij het verzorgen van de maaltijden. Iedereen bedankt voor de gezellige dagen en tot volgend jaar!

Peter Noy

Verslag Voorjaarsexcursie ... door Maria Bekx

Donderdag 8 mei 1997

Hemelvaartsdag 8 mei, 's morgens om 09.00 uur vertrokken we vanaf de Groenhoeve met 17 personen. Na een voorspoedige reis arriveerden wij bij de kampeerboerderij van de familie Noë te Waterlandkerkje in Zeeuws-Vlaanderen.

Na ons geïnstalleerd te hebben en koffie gedronken gingen we op stap. We hadden een kort bezoek gebracht aan het Bezoe-kerscentrum "t Zwin" aan de Nederlandse kant. Hier is een collectie samengebracht die ons een indruk geeft van de schitterende natuur van de zwingel en de aldaar voorkomende flora en fauna.

Het weer wilde niet zo meewerken, de buien kwamen snel met harde wind van zee aanwaaien. In de zwingel was het hoog water, dus niet zoveel vogels. Maar de visdief, kluten, tureluurs, regenwulpen, bergeenden en andere vogels, maakten onze tijd meer dan goed. Om wat uit wind en regen te blijven zijn we door de duinen teruggelopen waar de nachtegaal, grasmus en bosrietzanger mooi te horen en soms te zien waren.

Mooie waarneming ook voor ons vogelaars was een salamander met felgele buik en gele puntjes aan zijn pootjes en verschillende muskusratten in het water en op het gras.

Het Grote Gat bij Oostburg was ook een interessant terrein van het Zeeuwse Landschap. Er waren veel gele kwikstaarten, mooie groep foeragerende kemphanen, tureluurs, bonte strandlopers, kleine karekieten, jonge kievitten en grutto's.

's Avonds hebben we nog een wandeling gemaakt en we voelden ons al helemaal thuis op de boerderij. We hebben deze eerste dag 64 soorten waargenomen, een mooi resultaat met de buien en veel wind.

Maria Bekx

Verslag Voorjaarsexcursie ... door Aad van Toor

Vrijdag 9 mei 1997

Het heeft vannacht gestortregend en gestormd, maar toch genoot vrijwel iedereen van een goede nachtrust. Omdat niet iedereen tegelijk kan meehelpen bij het klaarzetten van het ontbijt ontstond spontaan een groepje dat het grondig aanpakte. De tafel werd feestelijk gedekt en er werd heerlijk ontbeten. Een poging van enkele zeer enthousiaste vogelaars om al voor het ontbijt te scoren smoorde in kou en wind. Na het ontbijt werd begonnen aan een rit langs diverse natuurgebieden van het Zeelandse Landschap die op de bekende, gedegen wijze door Peter Noy was voorbereid.

Het eerste gebied was "de Blikken". Dit dijkgebied noopte iedereen tot het wegkruipen achter bosjes wegens de koude, harde wind. Waarnemingen: kemphanen, engelse gele kwikstaart, grutto's, grauwe gans en een sperwer met prooi, slobend en een bruine kiekendief waarvan de vleugels tegen de hemel gezien wel transparant leken. Prachtig!! Daarna naar de Zwarte Polder. Een barre tocht over het strand naar een golfbreker

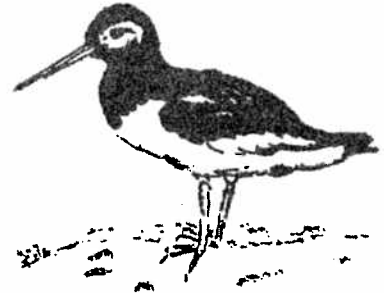

leverde een schitterend schouwspel op: een dozijn steenlopers die vooral bij het opvliegen een fantastische aanblik boden. Andere waarnemingen: drieteenmeeuw en een dwergstern. De drieteenstrandlopers waarop we hoopten lieten zich niet zien, wel veel verkleumde "vijfteenstrandlopers" uit Uden en omgeving.

Toen werd het tijd voor koffie, warme chocolademelk en hap-hap in een restaurant. We moesten even bijkomen. Mijn gedachte ging naar de bekende muts van Harry van Megen: "Koud hè!". Wim Hoefs was zelfs zover in de war dat hij in zijn vogelboek aan het zoeken was naar de "knoetvogel" in plaats van Kanoetstrandloper. Een ritje over de Panoramaweg bood een mooi uitzicht over het water. Aan de overzijde zagen we Vlissingen, verder veel grote schepen en toch nog een paar drieteenstrandlopers.

Het laatste natuurgebied was de "Hooge Platen", ten oosten van Breskens bij het plaatsje "Nummer Eén".

Het scheelde maar weinig of Peter had ons regelrecht naar het pont Breskens-Vlissingen geloodst. Na wat zoeken vonden we "Nummer Eén" toch en hier werd observeren een hoogtepunt. Massa's zilverplevieren, veel bonte strandlopers, dwergsternen, een strandplevier, rosse grutto's, een aantal kluten en een grote kolonie bonte pieten. Eigenlijk teveel om op te noemen. De wandeling langs het water eindigde bij een schuilhut van waaruit nog lang en met veel plezier werd geobserveerd.

Gelukkig klaarde het weer een beetje op en voor Mies en Peter stond, tot besluit van deze dag, nog het inkopen doen voor het avondeten, ontbijt en lunch voor de derde dag op het programma. Einde van een mooie dag.

Aad van Toor

Verslag Voorjaarsexcursie ... door Leo van de Heuvel

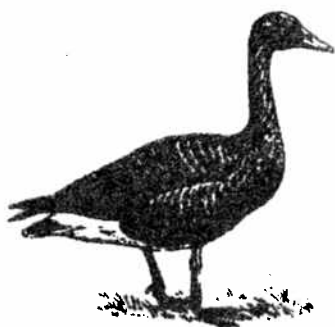
Zaterdag 10 mei 1997

Een dag uit de vogelexcursie naar Zeeuws-Vlaanderen. Opstaan om ongeveer acht uur, daarna ontbijt en lunchpakket maken. Om half tien zijn we vertrokken naar het Bezoekerscentrum 't Zwin, waar een gids geregeld was door Peter Noy. De gids wandelde meteen naar 't Zwin. Na zo'n honderd meter stopte hij bij de plattegrond van 't Zwin, om zich voor te stellen. Corné Riemslag was zijn naam. Hij vertelde aan de hand van de plattegrond van het Zwin dat dit gebied zeer bijzonder is en waar veel soorten vogels voorkomen ... maar ook de zeldzame boomkikker. Hij nodigde ons meteen uit om 's avonds naar het paringsconcert te komen luisteren, omdat dat maar twee weken in het jaar te horen is. Daarna zijn we langs de kikkerpoelen gewandeld; géén gezien, wel hoorden en zagen we voor het eerst dit jaar de braamsluiper. Terwijl we verder liepen vertelde Corné over het wel en wee van 't Zwin en over de zeldzame planten. De Belgen die ieder jaar het strand van Knokke volspuiten met zand voor de toeristen, waarna het weer op natuurlijke wijze in het Nederlandse Zwingel ophoopt (door middel van water en wind). Vervolgens moeten beheerders van het Nederlandse Zwin de duizende kuubs zand weer opruimen. Via dat

gebied zijn we in het Belgische deel geweest waar zeekraal, zeeasters en schorrekruid groeit van soms wel 35 cm hoog en waar kreekjes het gebied doorkruisen. Het was geweldig goed voor onze conditie, dit "heuvel"achtige terrein waar we door moesten (ik met krukken). Het mooie landschap maakte veel goed. Daar zagen we tussen de kokmeeuwen enkele zeldzame zwartkopmeeuwen met hun rode snavel. Op de terugweg zagen we o.a. een ooievaar en de enige roek van deze dagen.

Wel veel: scholeksters, bontbekplevieren, zilverplevieren, kanoetstrandlopers en kluten die op hun beurt weer op zoek zijn naar: slijkgarnalen, strandvlooien, kokkels en nonnetjes. Het was een hele fijne trip. Vandaar uit zijn we koffie gaan drinken en wat eten in Cadzand-Bad. Na afloop van de koffiestop zijn we even gaan kijken in de Groedse Duintjes. Hier zagen en hoorden we veel vogels waaronder de nachtegaal, roodborsttapuit, tijtjaf en grasmus. Daarna hebben we, op weg naar de Hollandse Kreek, de veldull gezien en wat gierzwaluwen verder niet veel.

Aan het eind van de middag reden we weer richting huiswaarts naar het Grote Gat. Bij de kijkhut zagen we nog bergeenden, grauwe ganzen met jongen en van dichtbij de kleine karekiet. Toen nog anderhalve kilometer en we waren weer terug bij de familie Noë, onze thuishaven. Na een paar uurtjes en glaasjes drinken zijn we om half acht gaan Chinezen in Oostburg. Heel gezellig maar wel een beetje duur. Dat lag niet alleen aan mijn spraakwaterval. Om ongeveer half elf zijn we weer huiswaarts gegaan. Ik ben na een paar blikjes (hoeveel?, Red.) naar bed gegaan, ik had het op dat moment wel gehad! Familie de Mol is 's avonds laat nog naar de boomkijkers gaan luisteren.

Leo van de Heuvel

Verslag Voorjaarsexcursie ... door Maria de Mol

Zondag 11 mei 1997

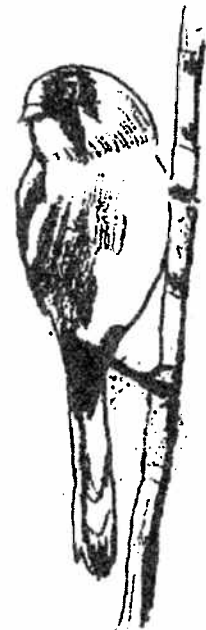
Het zit er al weer op, ons weekend in Waterlandkerkje. Jammer, 't is zo vlug voorbij. Vandaag is het moederdag en ons Mies, Aad en Peter hebben weer ultstekend voor de inwendige mens gezorgd. Elke morgen 'n kellekker ontbijt, allerlei brood, broodjes, 'n gekookt eitje, soms was je plotsklaps je eitje kwijt. Dat was 't risico. Hier at ik voor 't eerst maisbrood, dat zal ik niet vergeten, zo lekker.

Zoals elke morgen maakte ieder z'n eigen lunchpakketje klaar, vitamlentjes genoeg voor onze lichamelijke conditie. Dorst hebben sommige (dachten ze?) wel geleden, daarom hadden ze goed veel bier ingeslagen. Maar ja, het moet mee naar huis, bij de Chinees hadden ze al genoeg bier gehad. Bij die Chinees in Oostburg kenden ze alleen maar Bavaria malt en Heineken bier. Van gewoon Bavaria hadden de aantrekkelijke jonge serveersters nog nooit gehoord, zodoende had onze Leo uit Lieshout weer volop ult te leggen aan de chinese dames. Maar hij bestelde verdorie 'n Lotus Chinese rijsttafel in plaats van een gewone rijsttafel. Die vergissing hadden we te laat in de gaten, maar dat

geeft niet Leo, we hebben er toch heel veel van genoten. Foutje moet kunnen! Ik denk dat Leo (Pa) ook heeft genoten die avond met Maria (Ma) aan zijn zij, om alles een beetje in het gareel te houden en zijn zes kinderen ook nog eens d'r onder te houden. Het ging er gezellig aan toe zo saampjes, deze vier dagen. Soms wel eens iemand die 't wat te gortig maakte, ik vind dat dat moet kunnen, anders is 't zo gewoon. Een keer was het echt te gortig, te luidruchtig midden in de nacht want twee heren en een dame zaten knus, gezellig te kletsen, helemaal niet in de gaten dat ze boven hun nlet konden slapen. Gelukkig werden ze even op hun vingers getikt, want ze konden toen wel zachtjes samen buurten. Pa, Ma en baardmannetje hopen dat ze als ze Peter lief aankijken volgend jaar toch weer meemogen voor het weekend dat hij misschien al in gedachten geregeld heeft. We zijn benieuwd Peter waar de reis naar toe gaat. Zoals altijd was alles tot in de puntjes geregeld, jammer voor Peter, na zoveel geregeld last van je rug wou je toch mee, maar ik denk dat hij ons niet kan missen.

Onze Wim moest over een slootje springen in 't Zwin, zoekend naar een veilige plaats, geholpen door een reikende hand van een dame! Ja daar in Zeeuws-Vlaanderen was er geen verschil in man of vrouw, ze waren daar gelijk, dat moest overal zo zijn, in heel de wereld. Onze Leo zette zijn krukken vooruit hoor, wist niet van ophouden, knap om te zien hoe hij door slijk baggerde, slootje oversteken, door het ongelijke Zwingebied wandelde. Af en toe zakten zijn krukken diep weg in 't Zwin, verloor zijn stop van een kruk, maar als hij toch nog iets méér verloren had, dan had onze goed pratende gids denk ik toch even met de oren staan flapperen. En Leo vertelde, dat hād kunnen gebeuren en de gids wist nergens van. Dan denk ik dat we de broek nat hadden maar dan van ons eigen water. Leo was ook niet bang om een kruk te verliezen, hij heeft er thuis nog zat, hij leent ze zelfs uit aan bekenden. Wel hadden we pech dat onze Aad met zijn uitstekende conditie niet in het water viel. Degene die hem erin wou hebben viel er zelf bijna in. Hij werd uiteindelijk gered door een snelle reactie van onze Brabantse gids uit Zeeuws-Vlaanderen. Jammer he Aad? Onze Jopie was in haar sas met haar telescoop, alleen bij de Braakman had ze onze Gerrit nodig om haar over het muurtje te laten kijken. Ze was net iets te klein. Behulpzaam zoals altijd hielp Gerrit haar. Onze machinale timmerman Theo heeft genoten van zijn reisje denk ik, als hij soms iets vergat waren er genoeg die zeiden, hé Theo, is dit van jou?

En onze Ria en onze Noud hadden het goed voor mekaar. Ria was jarig daar, ze genoot en glunderde de hele dag, al zag ze er eerst tegenop om in de belangstelling te staan. Maar dat valt ook niet mee, dacht ik zo. Onze Tiny, ja zoals gewoonlijk goed op dreef met zijn streken, dat viel wel mee, maar die ontzettende scheten, ojee, hij liet ze hard klinken, stonken voor twee. Dan ging je echt wel lopen. Ja en onze Ad, heb je die niet elke morgen al vroeg gezien. Hij deed de afwas, zette koffie. Hoe krijgt hij dat voor mekaar? Laat zijn bedje in, vroeg uit de veren. Ja, baardmannetje jou kunnen we niet missen. Ga je in 1998 ook weer mee? En breng je Paula dan misschien ook mee? Of geldt dat voor jou ook, "wie zijn vrouw liefheeft laat haar thuis". Daar begon onze Tiny al meteen bij de heenweg met de pisstop over, want onze Rien bracht zijn Maria wél mee, zelfs zijn oudste zoon René. Maar die René kan wel zeggen, het was mooi, maar ik heb de boomkikker gehoord met zijn liefdeslied midden in de nacht bij Cadzand-Bad, vergezeld door zijn pa en ma en Ad. Dus wie zijn vrouw liefheeft neemt haar toch zeker ook weleens mee! Of nlet Tiny, of "zit je er dan teveel onder?"

Dan nog onze Maria Bex uit Lieshout, die weet veel. Maar dan van de natuur. Als je langs haar wandelt heb je zeker een goed uur. Samen met onze Jopie, onze Leo en onze Gerrit kunnen we hun niet missen in 1998, want dat valt niet mee. O jee, ik was bijna onze John vergeten, maar ja die was dik tevree, wat wil je om half half je bed induiken, er laat weer uitkomen soms, de hele nacht liggen praten in zijn slaap. Hoe kun je dan in het bed erlangs slapen, wil je ook eens horen wat John eruit kraamt in zijn slaap, nou ga dan maar eens mee als je kunt, dan kun je ook niet slapen. Dan moet je wel overdag slapen bij "Nummer 1" bij Breskens zoals ons Noud en Maria, die sliepen heel tevree, ieder in hun eigen auto, maar lekker niet alleen. Maar ja, die mannen uit O'Peel kunnen mooi praten, door mijn oren open te houden in mijn mollegangen, ben ik dat wel te weten gekomen. Terwijl de anderen genoten van het uitzicht op Vlissingen en de vogels, lagen die twee lekker te slapen. Ze kregen er maar niet genoeg van, nog even naar de observatiehut bij Hoofdplaat. Daar op die kunstmatig aangelegde zandplaat vertoefden veel vogels, zodoende viel afscheid nemen van Zeeuws-Vlaanderen niet mee.

Rijdend achter elkaar naar Biervliet, een ware Intocht van een mooi versierde straat, want daar was gefeest. Dat was te zien, een heus Geuzenfeest. Maar geen kip op straat, ook geen koffie. Doorrijden naar Hulst, daar was ook feest. We vielen met de neus in de boter, het was er kermis. Helaas nog niet open anders hadden we nog kunnen botsen in de botsauto's, met de hele familieschaar. Genoten hebben we van friet, frikandellen, wafels met slagroom, appelgebak, koffie en ook nog aparte koffie, een lekkere (?) sigaret. We konden er weer tegen, de weg vervolgen naar huis via Antwerpen door de Kennedytunnel met vijf auto's dat viel soms niet mee. Een voor een haakte een auto af als deze dicht bij huis kwam, ieder benieuwd hoe het thuis was. Tot slot van al dit gezever wil ik nog wel weten, mag ons Maria volgend jaar ook weer mee? Ik kan jullie verzekeren, zij heeft genoten voor twee, en onze Rien ligt al uren te slapen gelukkig niet in de gaten dat zijn Maria nog niet hoeft te gapen. Maar één ding nog, ik wil nog terug, ik heb het Mollekot niet gezien. Tot 1998 ?? en dan mag iemand anders zeveren.

Gegroet, Maria de Mol

Vogelwaarnemingen Voorjaarsexcursie 1997

01. Aalscholver	51. Koolmees
02. Bergeend	52. Krakeend
03. Blauwe kiekendief	53. Kuifeend
04. Blauwe reiger	54. Meerkoe
05. Boerenwaluw	55. Merel
06. Bontbekplevier	56. Nachtegaal
07. Bonte strandloper	57. Oeverloper
08. Boomvalk	58. Ooievaar
09. Bosrietzanger	59. Patrijs
10. Braamslulper	60. Pimpelmees
11. Brandgans	61. Regenwulp
12. Bruine kiekendief	62. Rietgors
13. Buizerd	63. Ringmus
14. Canadese gans	64. Roek
15. Drieteenstrandloper	65. Roodborst
16. Dwergster	66. Roodborsttapuit
17. Ekster	67. Rosse grutto
18. Engelse gele kwikstaart	68. Scholekster
19. Fazant	69. Slobeend
20. Fitis	70. Sperwer
21. Fuut	71. Spotvogel
22. Gele kwikstaart	72. Spreeuw
23. Gierzwaluw	73. Sprinkhaanrietzanger
24. Grasmus	74. Steenloper
25. Graspieper	75. Stormmeeuw
26. Grauwe Gans	76. Strandplevier
27. Groenling	77. Tapuit
28. Groenpootruiter	78. Tjiftjaf
29. Grote bonte specht	79. Torenvalk
30. Grote lijster	80. Tortelduif
31. Grote mantelmeeuw	81. Tuinfluiter
32. Grote stern	82. Tureluur
33. Grutto	83. Turkse Tortel
34. Heggemus	84. Veldleeuwerik
35. Holenduif	85. Velduil
36. Houtduif	86. Vink
37. Huismus	87. Visdief
38. Huiswaluw	88. Vlaamse gaai
39. Kanoetstrandloper	89. Waterhoen
40. Kauw	90. Wilde eend
41. Kempfaan	91. Winterkoning
42. Kievit	92. Witgatje
43. Kleine kareit	93. Witte kwikstaart
44. Kleine mantelmeeuw	94. Zanglijster
45. Kleine plevier	95. Zilvermeeuw
46. Kluut	96. Zilverplevier
47. Kneu	97. Zwarte kraai
48. Knobbelzwaan	98. Zwarte roodstaart
49. Koekoek	99. Zwartkop
50. Kokmeeuw	100. Zwartkopmeeuw

Een Oehoe in de dakgoot!

Zondag 9 maart 1997; net terug van een inventarisatie vertelde Gina mij dat Marc Poulussen gebeld had met de mededeling dat in de buurt van de visvijver in Venhorst een Oehoe gesignaleerd was. Mijn eerste reactie (sorry Marc!) was, "dit kan niet". Uiteraard toch ernaar toe. In de buurt aangekomen zag ja al aan de mensen dat er iets te doen was. En jawel hoor, in de dakgoot zat een Oehoe. Het viel wel meteen op dat het beest (van een beestje kan met hier niet spreken) niet schuw was. Zou het een wild exemplaar zijn? Om een poot prijkte wel een ring. Helaas konden we deze niet geheel lezen, wel duidelijk is dat de Oehoe in België geringd is. Uiteraard werden een aantal vogelaars gebeld. Jammer genoeg waren velen niet thuis, maar gelukkig hebben een aantal van ons het beest goed kunnen zien en kunnen fotograferen. Het nieuws ging als een lopend vuurtje door Venhorst en zo kan het gebeuren dat op een zondagmiddag circa 200 mensen dit natuurwonder aanschouwd hebben. Ook het Brabants Dagblad toonde interesse, het volgende artikel verscheen dan ook al maandag op de voorpagina.

Zeldzame uil bij boerderij Venhorst trekt veel bekijks

Een bubo bubo in de dakgoot

Vogelkenners tipten elkaar snel. Want verschanst op een boerderij in Venhorst zat een oehoe.

Door Vincent Leemans

Bij menig vogelkenner stroomde het bloed gisteren sneller door de aderen. Een in Nederland zeer zeldzame oehoe had zich verschanst in de

• De oehoe in Venhorst.

dakgoot van een boerderij in Venhorst. Vandaag wordt een poging gedaan de herkomst van deze grootste in het wild levende uil te achterhalen. Marc Poulussen van de Vogelwacht Uden werd gisterochtend tijdens een wandeling in het Peellandschapspark in Venhorst aangesproken door iemand die de uil had opgemerkt. Poulussen hoefde niet lang na te denken. „Ik zag het meteen, een oehoe. Kon niet missen.“ De uit de kluiten gewassen uil is zo'n 65 centimeter hoog en heeft een span-

wijde van een kleine 180 centimeter. De hele dag vertoefde het doorgaans schuwe dier in de boerderijgoot, vlak boven de schotelantenne. In Polen is de oehoe geen opzienbarend verschijnsel. Ook in Duitsland en Frankrijk wil de uil zich nog wel eens ophouden. Maar in Nederland is de *bubo bubo*, zoals zijn Latijnse naam is, een zeldzaamheid en wordt dan ook dwaalgast genoemd. Voorzover bekend heeft er vorig jaar een in Limburg gebroed. Vorig jaar zomer werd in het Drongelens

Kanaal bij Helvoirt nog een dode oehoe gevonden. Die prijkt nu aan de muur van een preparateur in Sint-Michielsgestel.

De oehoe in Venhorst trok gisteren veel bekijks. Vogelkenners uit de regio hadden elkaar getipt. Of het wel of niet om een wild exemplaar gaat, daarover liepen de meningen uiteen. Aan een ring aan een van de poten was in elk geval op te maken dat de uil eerder in België is gesignaleerd.

Het moge blijken, een vogel die men niet elke dag in Nederland kan aantreffen, alhoewel, De Dutchbirding-lijn vermeldde tijdens "onze" Oehoe-tijd dat een mannetje Oehoe te horen was bij de St.Pietersberg in Zuid-Limburg. De Oehoe broedt op rotswanden zoals in steengroeves, oude mijnen en soms ook in een boom. Het beest leeft van zoogdieren als konijnen en van vogels, zoals meeuwen en kraaien. De oude vogels zijn honkvast, de jonge vogels kunnen behoorlijk zwerven. Het exemplaar in Venhorst behoort onder deze categorie. In Duitsland is de soort geïntroduceerd en doet het daar zeer goed. Ook in België (het Franstalige gedeelte) is de soort goed vertegenwoordigd met ca. 30 broedparen. Het zijn deze paren die zich uitbreiden richting Zuid-Limburg. De Oehoe is de grootste uil van Europa en is tweemaal groter dan de Ransuil. Het gewicht bedraagt 2 tot 4 kilo. De Ransuil daarentegen ongeveer 300 gram! Een prachtige verschijning die hopelijk Nederland ook als verblijfplaats uitkiest.

Jan-Willem Hermans

Excursie De Geelders ... door Annette van de Heuvel

Op een frisse voorjaarsdag (16 maart jl.) togen we met een flink aantal Vogelaars vanuit Uden naar Boxtel. In Boxtel werden we opgewacht door leden van Natuurvereniging Liempde. Op uitnodiging van Jan van Bergen verzorgden zij de rondleiding door het gebied.

Het natuurreservaat De Geelders ten oosten van Boxtel behoort tot de meest fraaie loofbossen van Brabant. Kenmerkend is de kleinschalige afwisseling van graslanden, bos en dreven. De Geelders is van nature een nat gebied omdat er een leemlaag in de bodem zit en die laat het water moeilijk door. Daarom zijn door het hele bos greppels en slootjes gegraven. Normaal gesproken heb je je laarzen echt wel nodig. Echter door de lage grondwaterstand was het nu niet zo nat als anders. De eigenaar van (een gedeelte) van De Geelders heeft het bos laten verwaarlozen waardoor er een meer natuurlijk bos ontstaat. Dode bomen worden niet meer weggehaald en vormen een voedingsbron voor insecten en planten en vogels vinden nestgelegenheid en schuilplaatsen.

Doordat er nog geen blad aan de bomen zit kunnen we de boomklever en kuifmees prachtig zien. In en langs een sloot in het bos zien we een overvloed aan bosanemonen en slanke sleutelbloemen. In oude weilandjes groeien allerlei granen en wilde bloemen. Jammer genoeg kunnen we de goudvink niet horen of zien, maar het was een leuke wandeling, tijdens welke we de volgende soorten waarnamen:

Boomklever, Houtduif, Holeduif, Merel, Zanglijster, Koperwiek, Kramsvogel, Spreeuw, Koolmees, Kuifmees, Matkop, Roodborst, Tjiftjaf, Geelgors, Vink, Grote Bonte Specht, Buizerd, Havik, Torenvalk, Fazant, Wilde Eend, Huismus.

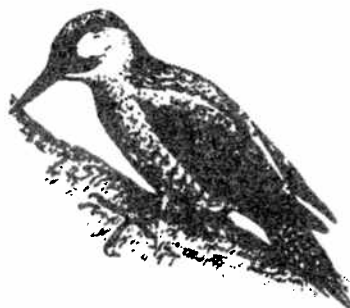
Excursie De Geelders ... door Joyce Bergmans

We gingen naar de bossen de Geelders. Eerst moesten we naar de Groenhoeve. Van daar af gingen we naar de bossen de Geelders met de auto's. Toen we daar waren gingen we eerst even praten over hoe we zouden gaan wandelen.

Toen we nog maar een paar minuten aan het wandelen waren hoorden we al meteen de boomkruiper. Dat was een mooi geluid. We hadden ook twee gidsen erbij die vaak in het bos gingen wandelen. We waren ook op zeldzamen plekken geweest. Bijvoorbeeld bij nesten van buizerden of bij dode bomen die op elkaar gevallen waren dat zie je niet vaak. We hadden ook een dode ree gezien.

Het was er ook heel nat en vochtig. Wat we nog meer gehoord hadden was de buizerd, geelgors, boomklever, vink, tjiftjaf, koolmees en de bonte en groene specht. Wat we hadden gezien was de buizerd, koolmees en de vink. Er waren ongeveer 10 tot 15 mensen. We hadden ongeveer drie uur gelopen

Ik zelf vond het gebied mooi.

Inventarisatie-project Maashorst 96 afgesloten.

Rapport "De broedvogels van de Maashorst in 1996" kroon op het werk!!!

Op zondag 20 april jl. vond de formele afsluiting van het inventarisatie-project Maashorst 96 plaats. Zoals bekend heeft de Vogelwacht in het voorjaar van 1996 intensief deelgenomen aan deze grootschalige inventarisatie van de Maashorst. In bijgaande "Inleiding" uit het rapport "De broedvogels van de Maashorst in 1996" kun je hier meer over lezen.

Op 20 april troffen vrijwel alle deelnemers aan het project elkaar in de werkschuur van Staatsbosbeheer in Sint Anthonis. We werden hartelijk ontvangen met koffie, thee en een overvloed aan vlaai. In eerste instantie heette Klaas van der Laan van Staatsbosbeheer ons welkom. Hij liet ons weten dat het rapport, zoals dat hoort, net op tijd gereed was. Door ziekte van Henk Siersema van het SOVON, ontbrak een deel van de gedetailleerde uitwerking maar al met al lag er nu toch een rapport met een grote waarde. Klaas benadrukte het enorme belang van al het vrijwilligerswerk dat er door ons was ingestoken. Zonder onze hulp was het vrijwel onmogelijk geweest om een zo'n groot deel van de Maashorst te inventariseren. Nadat Klaas ons uitvoerig had bedankt gaf hij het woord over aan Rob Vogels, medewerker van het SOVON en mede-samensteller van het rapport.

Rob gaf in het kort een toelichting op de meest in het oog springende resultaten. Hij vergeleek hierbij onder andere de resultaten uit 1996 met die van 1990. Toen werd er in opdracht van de Provincie "een gebiedsdekkende kartering" uitgevoerd door Ward Hagemeijer. In bijgaande tabel zie je de verschillen per soort aangegeven.

Enkele algemene conclusies uit het rapport waren:

- * Het agrarisch cultuurland is vrij arm. De Kievit vormt hierop een gunstige uitzondering. De randen van het cultuurland zijn gevarieerd waardoor soorten zoals de Geelgors voorkomen.
- * De begrazingsgebieden zijn rijk aan bodembroeders, onder andere de veld- en boomleeuwerik. Daarnaast zijn ze zeer in trek bij struweelbroeders. Dit komt met name door de aanwezigheid van braamwallen.
- * De heidevelden herbergen veel broedvogels zoals de Nachtzwaluw, Gekraagde Roodstaart en Geelgors.
- * De bossen zijn vrij arm, met als dieptepunt de Schaijkse Heide. Dit is vooral te wijden aan de eentonigheid van de bossen. Dit zal, naarmate er beter beheerd wordt en de bossen ouder worden, op termijn verbeteren.

Van de ongeveer 165 soorten die jaarlijks in Nederland broeden werden er in de Maashorst maar liefst 76 als broedvogel vastgesteld. Hiervan zijn er vijf "bedreigd" en geldt er één, de Nachtzwaluw, zelfs sterk bedreigd.

Een aantal opmerkelijke soorten met het aantal broedgevallen:

Soort:	Aantal broedgevallen:
Havik	8
Sperwer	11
Buizerd	12
Kwartel	5
Nachtzwaluw	7 (van de 500 paren die in Nederland broeden !!)
Groene Specht	19
Boomleeuweik	53
Roodborsttapuit	8
Grasmus	78
Glanskop	2
Boomklever	0 (Komt er volgens Rob aan, nu de glanskop er al is)
Geelgors	130

Na al deze wetenswaardigheden werd het tijd om de benen te strekken voor een wandeling, het was zonnig maar wel vrij fris. Onder leiding van Frank van Kalveveen togen we zo'n twee en een half uur door de Boswachterij Sint Anthonis. Een mooie wandeling door een gebied waar Staatsbosbeheer al zo'n 20 jaar verantwoordelijk is voor het natuurbeheer. Op sommige plekken kregen we uitleg over een bepaald stuk van het gebied en regelmatig werd ons voorgehouden dat onze Maashorst er in de toekomst er ook zo uit zou komen te zien. We zullen nooit helemaal zeker weten of deze plannen uitkomen omdat sommige resultaten pas over 50 jaar of langer zichtbaar zullen zijn.

Na terugkomst in de werkschuur werden we nog vergast op heerlijke broodjes en nog een bakkie troost. Nadat sommigen het spiksplinternieuwe sanitairgebouw van de aangrenzende natuurcamping bewonderd hadden werd HET RAPPORT uitgereikt en ging een ieder weer huiswaarts. Ik hoop dat iedereen, net als ik, van deze dag heeft genoten, dat zij het rapport ook interessant en goed leesbaar vonden en niet in de laatste plaats dat onze inventarisatie-inspanningen er toe bij zullen dragen dat de Maashorst een nog mooiere toekomst tegemoet gaat.

Staatsbosbeheer zou in 2001 het project willen herhalen ... Zien we elkaar dan weer om vijf uur 's ochtends???

Met vriendelijke groeten,

Peter Wienbelt.

P.S.:

Jammer dat in het rapport de namen van een van de groepen ontbrak, vandaar dat ik ze hier speciaal nog even wil noemen: Bart Gevers, Jan Willem Hermans, Liesbeth en Ramon Verkaar en Wil Verbossen. Dit brengt het aantal vrijwilligers van Vogelwacht Uden en Vogelwerkgroep Oss op 42. Er zijn nog een beperkt aantal exemplaren beschikbaar voor de geïnteresseerde liefhebber.

Bijeenkomst Vogelwacht St.Anthonis, zondag 20 april 97

Alle vogelwachters die vorig voorjaar hebben meegedaan aan het Maashorstproject, waren uitgenodigd door Frank Kalieveen van het Staatsbosbeheer. Verzamelen deden we om kwart over 9 bij de Groenhoeve vanwaar we naar St.Anthonis vertrokken. Daar stond de koffie met gebak al op ons te wachten. Wat een leuk onthaal. We kregen wat uitleg over het inventarisatie-rapport, dat werd gemaakt door het SOVON, in opdracht van het Staatsbosbeheer. Met de gegevens die wij zo trouw verzameld hebben! En om ons daarvoor te bedanken kregen we dit onthaal.

Na de uitleg en de koffie gingen we naar buiten waar de zon volop scheen. Met een man of dertig begonnen we aan een wandeling van zo'n 2½ uur. Frank gaf ons onderweg regelmatig uitleg. Het is echt een schitterende wandeling geworden. Van alles zijn we tegengekomen; naaldbossen, loofbossen, heidevlaktes, weilanden, het was zeer afwisselend. Op een gegeven moment liepen we een wei in waar een stel Schotse Hooglanders rondliepen. Enkelen hiervan hadden kalfjes. Het was net een plaatje. Ook liepen er volop schapen met lammeren rond. Wanneer de lammetjes bij de moeder willen drinken gaat het er niet bepaald zachtzinnig aan toe. Ik moet er als moeder niet aan denken dat...

Ook liepen we door weilanden met volop pinksterbloemen. Hele lila weilanden strekten zich uit. Dat deed me weer aan vroeger denken. Dan plukten we pinksterbloemen, verkochten ze aan de deur en kochten daar snoep voor. Lekker! Natuurlijk hebben we ook naar vogels gekeken. Dat valt niet mee met 30 man tegelijk, gepraat, geritsel van bladeren, flink wat wind in je oren want er stond een koude wind. We moesten dus meer op het gezicht dan op het gehoor werken. Enkele waarnemingen: torenvalk, twee witgatjes, roodborsttapuit, tapuit, bonte vliegenvanger, havik.

Na de terugkomst stond de lunch al voor ons klaar. Lekkere broodjes en krentebollen. We kregen het boekwerk uitgereikt. Het is een flink boek geworden. Erg interessant. Leuk idee dat ik daar ook nog een kleine bijdrage aan heb geleverd.

Als slot kregen de liefhebbers nog een kleine rondleiding in de nieuwe natuurcamping. Het warme water wordt er verkregen door middel van zonne-energie. Op het dak van het sanitaire blok liggen zonnecollectoren. Een milieu-vriendelijke oplossing. Moe maar voldaan gingen we rond half drie naar huis. Het was zeer de moeite waard geweest.
Liesbeth Verkaar

Prachtige avondwandeling Tongelaar!

Op maandagavond 2 juni jl. hebben we met 15 fanatieke Vogelaars een drie uur durende tocht door het landgoed de Tongelaar te Mill gemaakt. Het zal wel aan een combinatie van factoren hebben gelegen; de vaste Vogelwachtkern, het schitterende gebied en niet in de laatste plaats het mooie weer (zonnig en ca. 20 graden) vormden de ingrediënten voor een prachtige wandeling door het natuurgebied de Tongelaar. De vele variaties in landschapselementen maakt dit gebied zo aantrekkelijk voor mens én dier.

Nadat we ons verzameld hadden bij de parkeerplaats van het kasteel trokken we rond kwart over zeven het gebied in. Malse weiltes waarin speelse koeien graasden wisselden zich af met vergezichten. Diverse houtwallen en fruitbomen geven het gebied een karakteristieke aanblik waarin vele zangvogels te horen waren, waaronder de roodborst, geelgors, fitis, tijtjaf, zwartkop, tuinfluiter, spotvogel en bosrietzanger. Ook de buizerd liet zich even zien, ondertussen het gebied afspurend naar iets eetbaars. Na zo'n anderhalf uur weken we van de gebruikelijke route af en kwamen in een prachtig omzoomd "weiland" terecht. Dit grasland lag geheel ingesloten tussen bossen, houtwallen en brede sloten en geeft een goed beeld van hoe het moet zijn in een natuurgebied. Verschaald, niet bemest gebied waar het gras ruim een halve meter hoog is en waar vele bloemsoorten te vinden zijn. Enkele ervan zijn smeerwortel (wit en paars), boterbloem, orchidee en diverse grassen. In de brede sloten troffen we diverse soorten waterplanten aan waaronder de waterlelie, gele lis en langs de slootkant veel rietkragen. Verder troffen we overal de prachtig bloeiende koekoeksbloem aan. Midden in het veld was een zeer mooi begroeide paddenpoel waar de groene kikkers kwaakten dat het een lieve lust was.

Opeen moesten we van John allemaal stil zijn. Iedereen spitste zijn of haar oren. Na een minuut "echte stilte", wat binnen de Vogelwacht maar zelden voorkomt, hoorden we een Sprinkhaanrietzanger. De nieuwe naam van dit kleine vogeltje is recentelijk veranderd in Sprinkhaanzanger. Blijkbaar houdt hij zich niet altijd meer in het riet op! In ons geval zat genoemd vogeltje in het lage, natte struweel waarbij het karakteristieke geluid leek op het getsjirp van een sprinkhaan. Daar heeft hij dus zijn naam aan te danken. Het is een schuwe vogel die je niet zo gauw in je verrekijker krijgt (zelfs niet in die van mij, John!). Na wat omzwervingen via prikkeldraad en sloot kwamen we weer op de harde weg terecht. Een "opzichter" van het Brabants Landschap kruiste even later ons pad en maakte een opmerking naar ons toe om in het vervolg op de paden te blijven. Ik zei toen tegen hem dat we het voorzichtig aandeden, van de Vogelwacht Uden waren en Willem Peters (Brabants Landschap, Red.) kwijt zijn geraakt!

Even later zaten we op de eerste rij bij het avondconcert van de Nachtegallen in samenwerking met enkele Kleine Karekieten. Een aantal minuten hebben we staan genieten van de prachtige strofes die de lucht in werden gestrooid, zeer mooi! Als Vogelaar (m/v) moet je dit prachtige concert een keer hebben meegemaakt. Je krijgt er namelijk niet genoeg van. Achter ons zagen we enkele reeën een poging ondernemen om zich in het lange gras te verstoppen. Er werd al gesuggereerd om hier enkele stoelen neer te zetten en te blijven. Maar helaas het was inmiddels al tien uur geweest en dus tijd om weer naar huis te gaan. Na nog wat gekletst te hebben ging ieder zijns of haars weegs met de schitterende beelden en vogelgeluiden nog vers in het geheugen. Een wandeling om weer "in te lijsten".

Peter Noy

Vogel onder de loep ...

De Heggemus

Ditmaal wil ik iets vertellen over de heggemus, een vogel die volop te zien is op dit moment. Ik probeer elke keer iets te vertellen over een vogel waar ik zelf iets leuks over weet te vertellen. Wat mijn speciale relatie tot de heggemus is, volgt later in dit verhaal.

In de middeleeuwen was het gebruikelijk om ieder klein vogeltje met de naam "mus" aan te duiden en als ik zo eens naar mensen uit mijn omgeving luister zijn er nog steeds veel mensen die in de middeleeuwen leven. Want het is bedroevend als je hoort hoeveel vogels de gemiddelde Nederlander tegenwoordig bij naam kent, na de "mus" en de "eend" houdt het vaak al bijna op. De heggemus heeft dus nog steeds het woordje mus in zijn naam. Maar een enkele blik op zijn snavel laat al duidelijk zien dat hij geen verwantschap heeft met de huismus en ringmus die beide diksnavelige zaadeters zijn. De heggemus daarentegen is een echte insekteneter met een dunne puntige snavel hoewel hij in de winter voornamelijk kleine zaden eet. Vroeger werd de heggemus ook wel "bastaard-nachtegaal" genoemd, waarschijnlijk omdat hij even onopvallend is als de nachtegaal. De heggemus is verspreid over Europa behalve de noordelijkste en zuidelijkste delen. Hij komt voor in bosrijke omgevingen maar ook in de wat wildere tuinen en parken. De aanwezigheid van struiken is een verelste. De heggemus komt in maart of april naar zijn broedgebied waar het vrouwtje een nest maakt dat bijna geheel van mos wordt gemaakt en wordt bekleed met haar en fijn gras. Het nestje ligt altijd goed verborgen tussen de dichte vegetatie. De vier tot zes blauwachtig groene eieren worden hoofdzakelijk door het vrouwtje uitgebroed. De jongen komen na circa twaalf dagen uit en na nogmaals zo'n tijd verlaten ze het nest en kunnen voor zichzelf zorgen. De paren broeden meestal tweemaal per jaar tussen april en juli. De heggemus is vaak het slachtoffer van de koekoek. Het is niet duidelijk hoe dit komt, want hoewel koekoeken in staat zijn eieren te produceren die op die van hun gastheer lijken heeft men nog maar zelden eieren gevonden met de specifieke blauwe kleur. Deze kleur heeft de heggemus in onze omgeving dan ook terecht de naam "blauwlegger" opgeleverd. Heggemussen zoeken hun voedsel hoofdzakelijk op de grond, meestal in de ondergroei van laag struikgewas. De heggemus is een gedeeltelijke trekvogel; alleen de vogels uit het noorden zijn volledige trekvogels. In september of oktober vliegen deze naar Zuid- en West Europa of Noord-Afrika. Zowel het mannetje als vrouwtje zijn ongeveer zo groot als een mus. Ze hebben een blauwgrijze kop en borst, de mantel, bovenvleugels en flanken zijn bruin met zwarte strepen. Ze zang van het mannetje is bijna het gehele jaar te horen alleen in de ruitijd is er even een korte zangpauze. Voor mij is het horen zingen van de heggemus altijd een teken van de naderende lente.

Zo, nu zal ik zoals beloofd nog vertellen waarom ik de heggemus deze keer heb gekozen voor deze rubriek. Ik heb de heggemus namelijk als broedvogel in mijn volière. Nu zal iedere rechtschapen vogelaar zeggen dat dit niet mag, en terecht. Natuurlijk is het houden van vogels voor de een helemaal taboe terwijl een ander dit heel gewoon vindt. Nu wil ik hier geen discussie laten ontstaan en wil ook even duidelijk vermelden dat ik zelf geen inheemse vogels houd en alleen zelf gekweekte vogels in mijn bezit heb (met een vaste

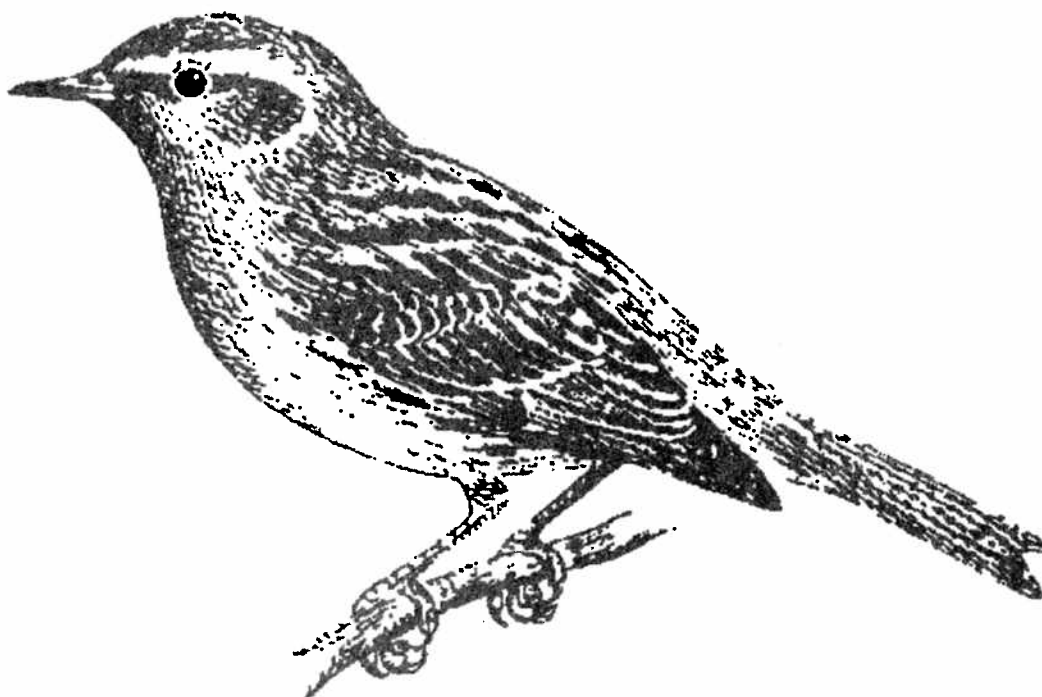
voetring). Nu zullen jullie zeggen hoe zit dat dan met die heggemus. Nu, deze broed geheel uit vrije wil in mijn volière. De gaas of eigenlijk het net van deze volière, bestaat uit mazen van drie bij drie centimeter. Voor de heggemus is dit geen belemmering en een paartje wat al tijden mijn tuin bewoond heeft een grote conifeer in deze volière als ideale broedplek uitgezocht.

Ik was aangenaam verrast toen ik dit ontdekte en vind het een teken dat de indeling in mijn volière toch zeker vogelvriendelijk is. De heggemussen hebben op dit moment jongen en voeren naast de insecten die ze zowel in de volière als erbuiten vangen ook regelmatig een meelworm die ze uit de voederbak van de vogels halen. Ze zitten dan ook rustig samen met andere vogels op een tak in de volière en het mannetje hoor ik de hele dag zingen. Soms op de volière en soms ook in de volière.

Zo, hier wil ik het deze keer bij laten. Welke vogel de volgende keer aan de beurt is, dat weet ik nog niet. Dat zal de tijd wel leren, ik denk dat er best wel weer iets "persoonlijks" meegemaakt kan worden met een of andere vogelsoort.

Iedereen een prettige en vogelrijke vakantie.

Pedro van den Acker

Leuk om blij te houden

- * Ben jij ook zo'n idioot, die elk jaar begin maart met gespitste oren rondloopt, hopen de eerste tjit of tjaf van de tjitjaf weer op te vangen?
- * Ben jij ook zo'n idioot, die eind maart probeert het watervalletje van de eerste fitls weer te ontdekken?
- * Ben jij ook zo'n idioot, die vanaf half maart het luchtruim afspeurt naar een glimp van de eerste boerenwaluw?
- * Ben jij ook zo'n idioot, die bij het geluid van de eerste koekoek weer aan de zomer gaat denken?
- * Ben jij ook zo'n idioot, die alles opschrijft en graag tabelletjes en zo bijhoudt?

Dan is het bijhouden van een soortgelijke tabel als hiernaast is afgedrukt misschien ook wel iets voor jou! Je kunt zelf bepalen welke vogelsoorten en/of andere diersoorten je gaat bijhouden. Na verloop van een aantal jaren kun je prachtig zien wanneer bepaalde soorten in ons land aankomen of beginnen te fluiten.

Heb je nog vragen of opmerkingen dan kun je terecht bij Jan van de Tillaart of William van de Veiden.

P.s.:

Als je de gemiddelde data wil berekenen kun je bijvoorbeeld werken met "relatieve dagnummers". Je geeft dan elke dag van het jaar een cijfer. Zo is 1 januari nummer 1 en 28 januari is nummer 28 en 15 februari is nummer 46 (= 31 + 15). Als we de roodborst als voorbeeld nemen:

1995: 31 + 28 (geen schrikkeljaar!) + 4 = 63

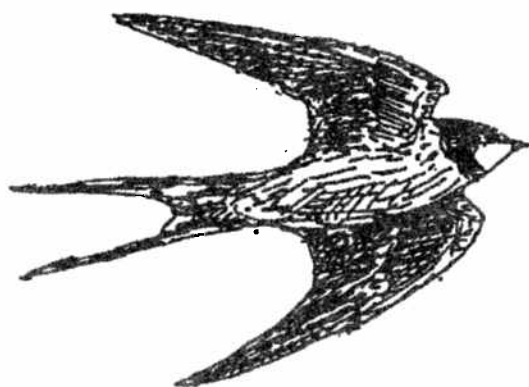
1996: 31 + 26 = 57

1997: 31 + 14 = 45

Totaal gemiddeld: 63 + 57 + 45 = 165. Dit gedeeld door 3 is 55.

55 is gelijk aan 24 februari (= gemiddelde over drie jaar).

Met vriendelijke groeten Jan en William.

Eerste zang- of verschijningsdata

Vogelsoort	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997		gemiddelde
koolmees						12-jan	02-jan		07-jan
pimpelmees						12-jan	08-jan		10-jan
turkse tortel						12-jan	11-jan		11-jan
heggemus	24-feb		23-feb	27-feb	09-feb	15-jan	28-jan		10-feb
boomkruiper						14-feb	09-feb		11-feb
winterkoning					11-feb	03-mrt	16-feb		19-feb
groenling					12-mrt	08-feb	19-feb		22-feb
goudhaan							23-feb		23-feb
veldleeuwerik	24-feb	23-feb			28-feb	19-feb	23-feb		23-feb
merel				27-feb	21-feb	27-feb	20-feb		23-feb
roodborst					04-mrt	26-feb	14-feb		24-feb
zanglijster		24-feb	05-mrt		19-feb	27-feb	17-feb		24-feb
vink	24-feb	01-mrt	02-mrt	27-feb	22-feb	25-feb	16-feb		24-feb
kievit			03-mrt	27-feb	04-mrt	25-feb	16-feb		26-feb
grote lijster	16-feb		14-mrt		23-feb	09-mrt	16-feb		26-feb
houtduif						03-mrt	28-feb		01-mrt
kuifmees						09-mrt	23-feb		02-mrt
zwarte mees						09-mrt	23-feb		02-mrt
witte kwikstaart	08-mrt	17-mrt	11-mrt	27-feb	19-feb	03-mrt	16-feb		02-mrt
wulp	03-mrt	17-mrt	10-mrt	06-mrt	26-feb	23-feb	16-feb		02-mrt
geelgors			14-mrt	27-feb	04-mrt	25-feb	05-mrt		03-mrt
graspieper						10-mrt	09-mrt		09-mrt
rietgors						10-mrt	09-mrt		09-mrt
boomleeuwerik			11-mrt			09-mrt			10-mrt
grutto	12-mrt				10-mrt		09-mrt		10-mrt
tijftjaf	12-mrt	20-mrt	15-mrt	10-mrt	12-mrt	23-mrt	07-mrt		14-mrt
matkop				14-mrt		31-mrt	01-mrt		15-mrt
holenduif			14-mrt	19-mrt		31-mrt	09-mrt		18-mrt
roodborsttapuit	08-mrt				09-apr	24-mrt	22-mrt		23-mrt
zwarte roodstaart	30-mrt	12-apr	23-mrt	16-apr	26-mrt	19-mrt	22-mrt		30-mrt
kneu			31-mrt						31-mrt
boerenzwaluw	25-mrt	11-apr	30-mrt	04-apr	01-apr	24-mrt			31-mrt
boompieper	13-apr			15-apr		07-apr	22-mrt		06-apr
fitis		11-apr	09-apr	03-apr	09-apr	07-apr			07-apr
oeverzwaluw				04-apr	15-apr	19-apr			12-apr
koekoek	21-apr	24-apr	11-apr	17-apr	22-apr	21-apr			19-apr
zwartkop		23-apr		23-apr	10-apr	27-apr			20-apr
bonte vliegenvanger						21-apr			21-apr
nachtegaal	21-apr								21-apr
huiszwaluw		29-apr	16-apr	01-mei	17-apr				23-apr
grasmus	30-apr	29-apr	18-apr	16-apr	22-apr	25-apr			23-apr
fluit			24-apr						24-apr
gierzwaluw	28-apr	26-apr	25-apr	02-mei	17-apr	28-apr			26-apr
zomertortel				30-apr	22-apr	27-apr			26-apr
wielewaal				30-apr		27-apr			28-apr
tuinfluit			24-apr	12-mei	22-apr	27-apr			28-apr
spotvogel					06-mei	26-mei			16-mei
boomvalk			31-mei		05-jun	09-jun			04-jun
bosrietzanger			11-jun	12-jun	05-jun	26-mei			05-jun
citroenvlinder				10-mrt	12-mrt	06-apr			19-mrt
kleine vos						07-apr	31-mrt		03-apr

Raamslachtoffers onder vogels

In het kader van een onderzoek, uitgevoerd onder auspiciën van de Dierenbescherming, zouden wij graag informatie willen hebben over vogels die zich tegen ramen (vensterglas) of geluidswallen van doorzichtig plexiglas langs autowegen, hebben doodgevlagen.

Wij zijn geïnteresseerd in de volgende gegevens:

- * Plaats en datum (evt. tijd) wanneer de vogel gevonden is;
- * Vogelsoort (indien mogelijk vermelden of het een volwassen of juveniele vogel is).

Betreft het doodvliegen tegen een vensterglas dan graag vermelden:

- * Type gebouw (flat, rijtjeswoning of vrijstaand huis);
- * Waar het huis staat (open land, centrum of langs de rand van de plaats);
- * Type glas (spiegelend of normaal);
- * Of er tegenover het raam waar de vogel tegenaan is gevlagen een ander raam zit;
- * Andere vermeldenswaardige gegevens (naar oordeel van de vinder).

We weten dat we veel vragen maar omdat we een goed beeld willen hebben stellen we het hebben van deze gegevens zeer op prijs.

Voor verder suggesties houden wij ons aanbevolen.
Bij voorbaat dank voor de genomen moeite

De gegevens kunt u opsturen naar:
Dierenbescherming Raamslachtoffers,
Postbus 85980,
2508 CR 's-GRAVENHAGE

Voor eventuele informatie kan men contact opnemen met de heer J.D. Vochteloo,
telefoon: 050-3127332

Naschrift Redactie:

Deze oproep is bedoeld om zoveel mogelijk gegevens te verzamelen over raamslachtoffers onder vogels. Met name de situatie waarin vogels zich doodvliegen tegen glas en welke soorten het betreft. Ook van belang is te weten of bepaalde soorten glas meer slachtoffers onder vogels maakt dan andere typen, hetgeen middels deze inventarisatie zal worden onderzocht. De op deze manier verkregen gegevens zullen worden verwerkt in een rapport over raamslachtoffers onder vogels.

Slachtoffers Kerkullen en Stootvogels

Wanneer leden van de Vogelwacht dode Kerkullen en/of Stootvogels vinden, dan graag direct contact opnemen met:

- * John Hermans (tel. 0413-272777) of
- * Jan Verhoeven (tel. 0413-269381)

Zij zorgen er dan voor dat de juiste actie wordt ondernomen.

Inventarisatie Tweede Paasdag 1997

Het was prachtig weer op maandag 31 maart. Kraakhelder en het gras nog wit van de vorst. Toch waren er maar weinig mensen voor deze inventarisatie aanwezig, elf man. Eerst dacht ik dat het druk was, maar dat was van een andere groep, jammer! We gingen eerst richting Beekdal om daarna bij gebiedje dertien uit te komen. Uiteindelijk kwamen we toch in het begrazingsgebied alleen nu via een andere weg. Door het heldere weer kon je sommige vogels heel goed zien. Bijvoorbeeld een zwarte mees in het allerhoogste topje van een boom. Zo ook een kuifmees met zijn parmantige kuifje. Ze worden dan mooi beschenen door de zon en kun je de kleuren goed zien. Verschillende geelgorzen kwamen prachtig uit met hun felgele kopjes. En het roodborsttapuitmannetje heeft ook zijn bruidskleed weer aan. Wat een mooie, contrasterende kleuren heeft die vogel!

En dan die geluiden. Iemand zei: "voorjaarsstemming in de welde". Ik moest meteen aan het bandje denken waar je dat ook op kan horen. Het was bijna zoals op het bandje: kievitten, veldleeuwerikken floten volop. Alleen de grutto's mis ik hier nog. Waarom komen die hier niet voor of bijna niet? Na tien uur werd het aanzienlijk warmer en kwamen de roofvogels te voorschijn. Verschillende buizerds waren aan de hemel te zien en een havik. Jan van Bergen dacht op een gegeven moment een fitis te horen. Die komen rond 1 april weer terug. Helaas kon niemand het bevestigen, maar verderop in de wandeling hebben we hem toch allemaal goed kunnen horen. Al heeft het wat moeite gekost. Toen we net uit het gebiedje waren begon er een boomleeuwerik prachtig te zingen. Daar kan ik tijden naar luisteren, wat mooi. Zullen we hem nog noteren of niet? Eigenlijk was het buiten het gebied. Ach niet te flauw, schrijf op die vogel! Na een kleine drie uur wandelen kwamen we weer terug bij het Bezoekerscentrum. Toen konden we onze Pasen voortzetten in onze gezinnen. Het was een heerlijke wandeling.

Voor de mensen van de statistieken hier de cijfers:

Boomkruiper 2, boomleeuwerik 1, buizerd 3, fitis 1, geelgors 7, goudhaantje 2, graspieper 11, groene specht 1, grote bonte specht 5, grote lijster 2, havik 1, heggemus 1, holenduif 1, houtduif 1, kievit 11, kokmeeuw 4, koolmees 3, kuifmees 2, merel 2, pimpelmees 3, roodborst 5, roodborsttapuit 3, spreeuw 3, tijtjaf 10, torenvalk 1, veldleeuwerik 1, vink 5, witte kwikstaart 5, wulp 1, zanglijster 2, zwarte kraai 5, zwartkop 1.

Liesbeth Verkaar

Vogels in je eigen tuin

Hieronder staat een lijst met vogelsoorten die ik in de afgelopen zes jaren bij ons thuis in de tuin heb gezien of gehoord (Kapelweg 6, Zeeland). Daarbij heb ik onderscheid gemaakt tussen broedvogels (B), overtrekkende vogels (O) en vogels die zich daadwerkelijk in de tuin bevonden (X), in totaal 63 soorten. Er staan geen aantallen bij, omdat het er mij in eerste instantie om gaat de soorten te noteren die waargenomen zijn. Bij twijfel heb ik de vogel niet genoteerd (Kerkuil, Boomklever, Kolgans of Grauwe gans?). Uit de lijst blijkt dat je in je eigen tuin een groot aantal vogelsoorten kunt waarnemen in een paar jaar tijd. Wel moet ik er op wijzen dat onze tuin zo'n 3000 vierkante meter groot is. Daar komt nog bij dat het achterste gedeelte van de tuin uit een klein sparrenbosje bestaat en dat er in de tuin een grote vijver ligt wat natuurlijk veel vogels aantrekt. Enkele opvallende broedgevallen de afgelopen jaren zijn: de Zwartkop, Tjiftjaf, Boomkruiper, Grauwe Vliegenvanger en de Vlaamse Gaai. Achter de soortenlijst staat nog een lijstje met vogels die ik in een dag tijd (om precies te zijn 27 mei 1995) heb waargenomen. Die 31 soorten is het record voor één dag. Een gemiddelde dag in de lente/zomer levert zo'n 20 soorten op en een goede dag 25 soorten. Met het jaar 1997 zijn we pas op de helft, maar ik wilde het toch hier al vermelden.

Aalscholver (O)	Boerenzwaluw (O)	Grote Lijster (X)
Blauwe Reiger (X)	Huiszwaluw (O)	Staartmees (X)
Ooievaar (O)	Graspieper (O)	Zwarte Mees (X)
Wilde Eend (X)	Witte Kwikstaart (X)	Koolmees (B)
Sperwer (X)	Heggenus (B)	Pimpelmees (B)
Havik (O)	Spotvogel (X)	Matkop (X)
Buizerd (O)	Braamsluiper (X)	Boomkruiper (B)
Torenvalk (X)	Tuinfluiter (X)	Winterkoning (B)
Fazant (X)	Zwartkop (B)	Keep (X)
Scholekster (O)	Fitis (X)	Vink (B)
Kievit (O)	Tjiftjaf (B)	Sijs (X)
Kokmeeuw (O)	Goudhaantje (X)	Groenling (X)
Zilvermeeuw (O)	Grwe Vliegenvanger (B)	Appelvink (X)
Houtduif (B)	Bonte Vliegenvanger (B)	Barmsijs (X)
Turkse Tortel (B)	Zwarte Roodstaart (X)	Huismus (X)
Tortelduif (B)	Gekr. Roodstaart (X)	Ringmus (X)
Koekoek (X)	Roodborst (B)	Spreeuw (X)
Ransuil (X)	Merel (B)	Vlaamse Gaai (B)
Steenuil (X)	Kramsvogel (X)	Ekster (X)
Gierzwaluw (O)	Koperwiek (X)	Kraai (X)
Grote Bonte Specht (X)	Zanglijster (B)	Kauw (X)

Ten slot volgt de lijst met vogels waargenomen op één dag.

Wilde Eend, Tortelduif, Spotvogel, Sperwer, Koekoek, Zwartkop, Kokmeeuw, Gierzwaluw, Tjiftjaf, Houtduif, Boerenzwaluw, Grauwe Vliegenvanger, Turkse Tortel, Heggenus, Bonte Vliegenvanger, Roodborst, Pimpelmees, Huismus, Merel, Boomkruiper, Spreeuw, Zanglijster, Winterkoning, Vlaamse Gaai, Staartmees, Vink, Ekster, Koolmees, Groenling, Kraai en Kauw.

Don-Alexander van Bergen

Een kikkerven in het bos

Zoals we bij het Vrijwillig Landschapsbeheer Uden (V.L.U.) al vaker hebben laten weten dat poelen en vennen zo erg belangrijk zijn voor kikkers, zal het niemand van jullie ontgaan zijn dat een heleboel dieren met de kikkers, padden en salamanders meeliften in zo'n kikkerplas. We denken dan o.a. aan diverse vogels als bijvoorbeeld zwaluwen en bosrietzangers. Maar ook de reigers zullen bij een gezonde poel een hapje komen nemen. De meeste kleine zangvogels gebruiken een poel om eens lekker in bad te gaan. Voor de nachtrovers als de vleermuizen is verdroging ulterst funest. In de onlangs verschenen vleermuisatlas van Nederland wordt beschreven dat evenals het aantal soorten ook de hoeveelheid per soort nog steeds drastisch terugloopt. Toen we enkele jaren geleden, één dag nadat we een bosven hadden opgeschoond, terug gingen kijken zagen we tijdens dat bezoek sporen van een ree, konijn en meerdere dassen. Het V.L.U. heeft de afgelopen jaren dan ook al zestien poelen aan laten leggen in het Udense.

Poelen kwamen hier zo'n honderd jaar geleden veel voor. Ook greppels en sloten werden gebruikt om het vee te laten "wetere" (= drinken). Tevens waren er diverse heide- en bosvennen. Door de agrariërs zijn de meeste poelen gedempt omdat de weidepomp na de oorlog zijn intrede had gemaakt. De greppels en sloten worden zo gemaaid dat water altijd weg kan. De in ons hellende landschap liggende sloten lopen in de zomer dan ook helemaal leeg. Zelfs stuwen helpen lang niet overal. Sind een jaar of tien zijn steeds meer mensen er van op te hoogte dat we beetje bij beetje aan het verdrogen zijn. Waterschappen en waterleidingbedrijven weten dit als de beste. Agrariërs en natuurbeschermers ervaren zowat in dezelfde tijd en mate dat er te weinig water is op de momenten dat we het nodig hebben. Voor een landbouwgewas is de noodzaak maar betrekkelijk klein omdat een gewas maar een paar maanden hoeft te groeien. Maar voor bos- en heideterreinen is een te lage grondwaterstand desastreus. Bomen doen er namelijk veel langer over om met hun worteltjes de grondwaterlijn te naderen of te volgen. Heide kan over het algemeen wel tegen een stootje maar de heidevennen kunnen dat niet. We zien dan ook de bos en heidevennekes op de Maashorst droog of bijna droog staan. Dat zo'n venneke korte tijd droog staat is geen ramp. Maar de meeste staan zowat het hele jaar droog. Het ergste is dat zo'n ven dan na een paar jaar dichtgroeit met o.a. struiken en bomen.

Je kunt als mens een handje helpen door het water vast te houden en door de verlande (= dichtgegroeide) vennekes weer open te maken en zonodig te verdiepen. Het V.L.U. wil dit najaar weer een bosven restaureren aan de Karlingerweg. Dat wil zeggen dat we de wilgenstruiken verwijderen zodat er machinaal de verlande laag weggenomen kan worden. Indien mogelijk zal er een drempel in een afvoerslootje naar het beekdal van Slabroek gemaakt worden zodat het bosgebied rondom het venneke wat meer water kan behouden.

Ondanks dat het V.L.U. al verschillende poelen heeft laten graven, zijn er toch nog veel te weinig natte hoekjes in de omgeving. Wij doen dan hierbij ook een dringende oproep aan jullie om je oren en ogen goed open te houden en wij horen graag of er ook iemand van jullie of een kennis die een poel wil graven, (of een slootje wil vergraven) advies nodig heeft. Wij zijn hen graag van dienst!

Namens Werkgroep V.L.U.
Willem Peters (tel. 0413-252529)

De Vogelaars

Een paar weken geleden gingen we op een zondagochtend voor dag en dauw met de vogelaars op pad voor een publiekswandeling door de Maashorst. Om een wat deskundige indruk te maken, hadden we onze verreijkjer waarvan we een aardige kijkwijdte veronderstelden, meegenomen. Doch bij aankomst bleek dat een ding van niks te zijn gezien de professionele apparatuur die de vogelkenners zelf bij zich droegen. Om lastige vragen te vermijden, meldde ik meteen aan de leider dat we weinig kennis hadden van vogels, noch van hun gedrag, laat staan van hun flierefluiten. Maar dat was geen probleem. De man voelde zich van meet af aan onze vogelleidsman. Wellicht vond hij het nog wel gewichtig om vogelanalfabeten als wij in het kijken en luisteren te onderrichten.

Gezamenlijk gingen we op weg. Gewend om er flink de pas in te zetten, werd ik eigenlijk meteen al teruggefloten. Want een haastige tred hoort niet bij vogelaars. Zij proberen immers waar te nemen wat er in het zwerk voorvalt. Ieder vogelgeluidje wat ik maar amper

hoor, wordt door hen geregistreerd. "Luister, de tjiftjaf. Kijk zie je hem daar zitten boven in die berk. Ja, die daar met die donkere pootjes." Ik tuur door mijn Pentaxje, maar zie niks. De tjiftjaf is te ver weg. De vogelleider installeert zijn apparatuur en laat mij kijken. Tjee, daar zit-ie. Gos, wat een leuk beestje, iets kleiner dan de mus. Naast me hoor ik weer een andere kreet. "Daar is de matkop ook al, en zie je daar die boerenzwaluw. Gisteren heb ik hem voor het eerst gesignaleerd. Luister naar zijn roep". Ik kijk door menig verreijkjer, de een nog indrukwekkender dan de ander. En ik hoor de bevlogen gesprekken van de vogelaars aan.

Ik probeer met inzicht te luisteren naar al de vogelgeluiden. De rauwe kreet van de Vlaamse gaai geeft weinig problemen, maar het geluid van de geelgors en de fitis kan ik moeilijk van elkaar onderscheiden. Het zingt en kwiereliert allemaal door elkaar heen. Het zijn meest mannen, de vogelaars, hoewel de kennis van de drie erbij horende vrouwen er bepaald niet voor onderdoet. Ik voel wat jaloezie en vind het ineens stom van mezelf dat ik er zo weinig van afweet. Want het is beslist heel bijzonder om 's ochtends vroeg door weilanden en langs houtwallen te lopen om naar het geluid van onze gevleugelde vrienden te luisteren. Soms zijn hun geluidjes zo iel, dat ze nauwelijks waarneembaar zijn. Ik doe mijn uiterste best het verschil te horen tussen de putter en de graspieper. Als we twee en een half uur onderweg zijn verbeeld ik me dat ik al iets geleerd heb over al die fraai zingende vogels.

De zondag daarna maken we in ons eentje een vogelwandeling. Ik heb het vermetele vertrouwen dat de vogelgeluiden nog steeds verankerd zitten in mijn hersenen. Maar dat is een lelijke tegenvaller. Slechts de Vlaamse Gaai kan ik thuis brengen. Het verschil tussen de tjiftjaf en de putter daarentegen blijkt opgelost in mijn grijze cellen. Mijn eega weet ook al niet veel meer dan ik. Terwijl we een week daarvoor nog zo trots waren op onze verworven vogelkennis. Als bij thuiskomst blijkt dat onze nestelende zanglijster inmiddels ook nog gevlogen is, word ik wat moedeloos. Verdorie, ik fluit wat naar de groene gespikkelde eitjes in het nestje, maar ze geven geen krimp. Misschien moet ik eens in de leer bij de vogelaars.

Heeswijk-Dinther, april 1997
Maria van Borne

Avondwandeling Hemelrijk

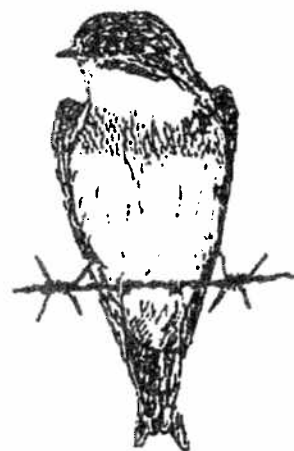
Op 5 mei 1997 stond deze avondwandeling gepland. Zoals eerder vermeld hebben we dit jaar een aantal maandagavond-wandelingen voor heel de club op het programma staan. Dat deze zeer de moeite waard zijn, hoop ik met onderstaand verhaal uit de doeken te doen.

Om 19.00 uur moesten we de zij-ingang van het Hemelrijk gebruiken. Bij aankomst waren een paartje kneuen prachtig te zien. Even een kwartiertje wachten tot alle liefhebbers zich verzameld hebben. Het aantal liefhebbers valt gelukkig niet tegen. Twintig personen staan gereed om het gebied in te trekken. Hé, een biddende buizerd roept iemand enthousiast, zou dit een ruigpootbuiserz kunnen zijn? Neen, het puntje word groter en duidelijk voor iedereen te zien blijkt het om een visarend te gaan.

De visarend is aanzienlijk groter dan een buizerd. De vleugels zijn zeer lang en smal. De staart is middellang. Het contrast op de onderzijde en de verdeling tussen witte en donkere veerpartijen is zeer karakteristiek. De visarend is een uitgesproken trekvogel met als winterkwartier Afrika. De soort broedt (nog) niet in Nederland. De vogel trekt wel in grote aantallen ca. 100 stuks door Nederland, waarvan er 250 tot 400 enige tijd langer blijven bij goed viswater. Het Beuven is zo'n plaats. Een tiental jonge exemplaren "overzomert" in ons land. De visarend, zijn naam zegt het al, eet bijna alleen maar vis. Daarin is deze soort niet kieskeurig. De vis die er het meeste zit wordt geconsumeerd. Een zeer goed begin van de excursie. We waren nog niet uitgesproken of de boomvalk vliegt boven onze hoofden. De zwarte bakkebaarden en rood achtereind waren goed te zien. Deze valk komt natuurlijk op de zwaluwen af. De boomvalk is zo'n snelle jager dat libellen en zwaluwen (toch ook niet de langzaamste vliegers) op zijn menu staan. Aan het strand zien we de kleine plevier. Dit is een soort die overwegend in het binnenland op zandvlakten broedt. Deze zijn hier volop aanwezig en regelmatig hebben we dan ook een nest met vier eieren gevonden, prachtig gecamoufleerd door de omliggende kiezeltjes. In de schuilhut aangekomen blijkt dat ons voorjaarswerk bij de oeverzwaluwenwand vruchten afwerpt. Ongeveer 15 gaatjes zijn reeds gegraven. Even later later: de oeverzwaluwen zich, vergezeld van boeren-, huis- en gierzwaluwen, goed zien. Ook de tortelduif, tegenwoordig zomertortel genoemd, is weer terug van het verre Afrika. De gevaarlijke reis hiernaar toe heeft deze duif toch maar weer volbracht. In het "beschaafde" Frankrijk worden deze en andere vogels nog met miljoenen doodgeschoten. Hoe is het mogelijk in deze tijd. Kuif- en wilde eend, fuut, scholekster zijn enkele soorten die op het water verblijven. Geelgors en grasmus zijn vertegenwoordigd in de buurt van de laatste afgraving. De poeltjes en begroeiing die we samen met het I.V.N. aangelegd hebben doen het prima. Een prachtig nieuw biotoop. De hoek om, het naaktstrand, we houden de kleren gezien de temperatuur aan!!!, zien we in het weiland een tiental tapuiten. Ook dit zijn doortrekkers. Vroeger op de heideterreinen moet deze soort hier volop gebroed hebben. Overal langs het strand zien we de oeverloper met zijn zenuwachtig gewip. Bijna op het eind zien we de gele kwikstaart. De opsomming is niet volledig, de leukste waarnemingen heb ik proberen te vermelden.

De avond werd beëindigd met een kopje koffie, ons aangeboden door de eigenaar van het Hemelrijk, Ton Derks. Het Hemelrijk maakt zijn naam voor vogels en dus ook voor de vogelaar weer ten volle waar. Jammer voor de thuisblijvers!!!

Jan-Willem Hermans.

In gesprek met ... Jople Jonkers

Even geduld moest ik hebben, want Jopie was naar Polen. Na haar terugkomst was er in een half uur dan ook heel wat verteld... Om bij het begin te beginnen: Jopie is al vanaf 1987 lid van Vogelwerkgroep "de Ortolaan" uit Aarle-Rixtel/Beek en Donk en Lieshout. Het is een kleine groep. Veel mogelijkheden tot aparte dingen heb je dan niet, daarvoor ontbreekt eenvoudig de mankracht. Jopie houdt zich daar bezig met zwaluwen tellen, nestkastonderzoek, kerkuilen en tweemaal per jaar gidsen in de Biezen en rond Grootels-hof bij Bakel. Voor Jopie niet zo ver, zij woont aan de rand van Gemert.

Ze hoorde destijds over de vogelcursussen die in Uden gegeven werden voor beginners en gevorderden. Dat, én de mogelijkheid andere vogelaars en nieuwe gebiedjes te leren kennen, deed haar met twee anderen van "de Ortolaan" besluiten zich ook bij de Vogelwacht Uden aan te sluiten. Ze zijn alleen lid, want de activiteiten van die kleine groep gaan voor. Zo gaan zij binnenkort naar de Stippelberg voor de nachtzwaluwen en naar de Stabrechtse Heide. Misschien iets oms eens samen te doen? In Uden begon Jopie met de cursus voor gevorderden. Ze heeft "er een oor voor" zegt ze. Ook al is ze druk in gesprek, ze hoort toch ieder geluidje. Het op naam brengen heeft ze geleerd door vaak en tijdens het strijken naar vogelcassettes te luisteren. Ze legt er dan papier en pen bij om van elke vogel ook de kenmerken op te schrijven. Studie-zin dus. Bovendien zal er iets uit haar jeugd zijn blijven hangen. Zoals in elk rechtgeaard Brabants gezin werd er op zondagmiddag gewandeld. Haar vader wist alles van plantjes en beestjes en vogeltjes en vertelde er veel over. Toen had ze daar geen belangstelling voor, evenmin als haar broer. Zij verzuchtten vaak: "Och, onze vader met z'n vogeltjes." Maar later, toen haar eigen kinderen de deur uit waren, ging ze in Beek en Donk een vogelcursus volgen. Ze bleek veel talent te hebben. Haar broer is bioloog geworden bij het Instituut voor Bos en Natuur met een passie voor grassoorten! Als ze bij hem in Amerongen op visite is, wandelen ze graag in het natuurgebied de Blauwe Kamer. Zo zie je maar dat vaders verhalen toch niet uit de wind zijn weggewaaid.

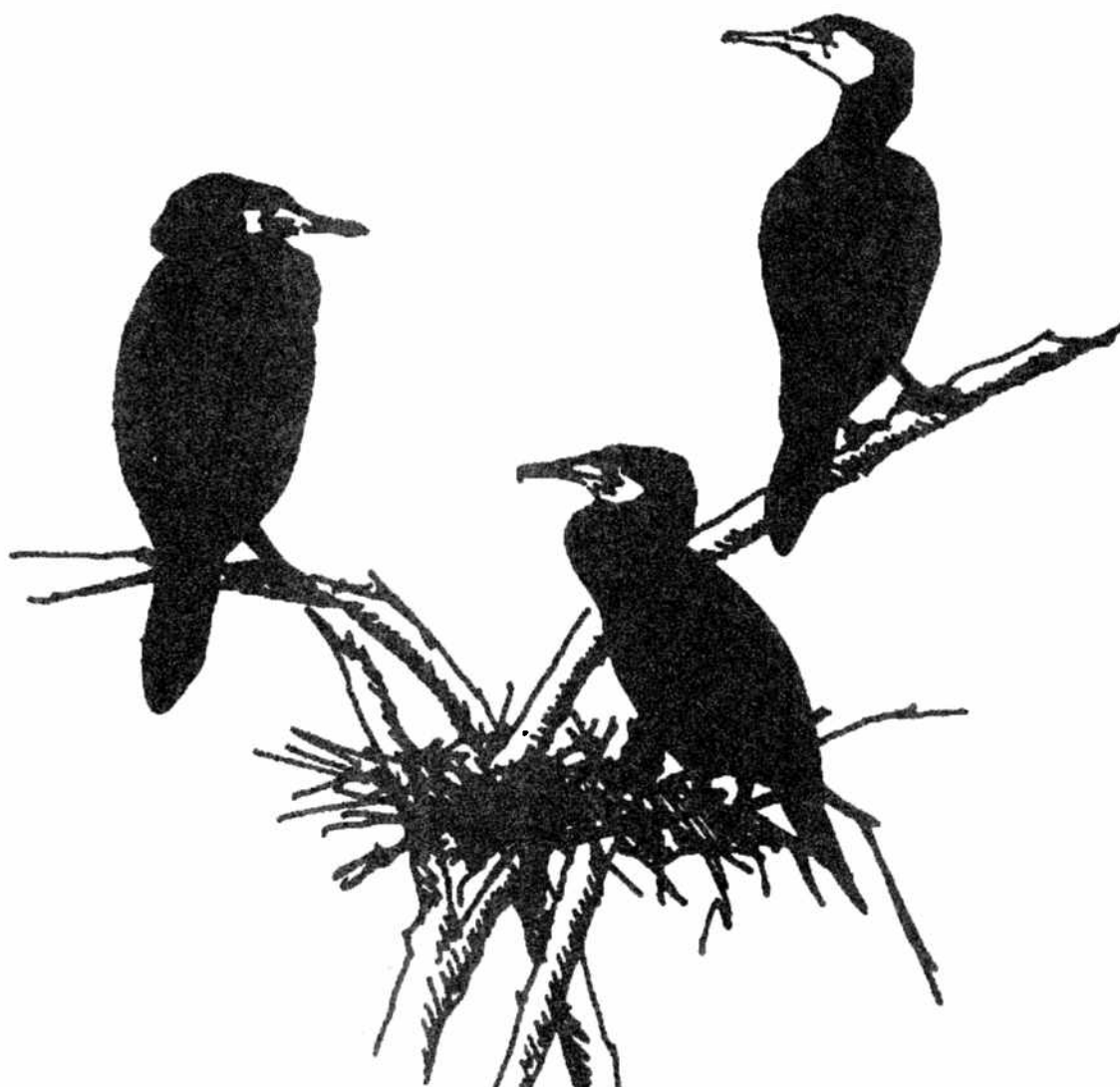
En dan komen de verhalen over Polen. Hoe ze met de nachttrein, "lekker" slapend in couchettes, naar Warschau zijn gegaan. Daar werden ze opgewacht door een gids/bioloog die de hele reis begeleidde. Samen met een Duits-sprekende buschauffeur. Die man bezat z'n eigen bus. Hij bleek een goed ondernemer: hij hielp z'n gasten niet alleen van de ene plaats naar de andere, maar assisteerde ook bij het boodschappen doen, zodat niemand te weinig zloty's terugkreeg. De eerste verblijfplaats, in Vanivo, was bij particulieren: leuk, maar jammer dat ze elkaar niet konden verstaan. De gastheren spraken enkel Pools. Het eten was er redelijk, opvallend het glaasje wodka na de soep. En altijd koffie met gebak na. Bij het boodschappen doen in de supermarkt viel het op dat er geen karretjes waren, wel mandjes. En hoewel de schappen vollagen met van alles en nog wat, lag er toch maar heel weinig in de mandjes van de Poolse vrouwen.... Net zoals de dronkaards langs de weg deed dat denken aan de crisisjaren '30 in Brabant. Ook de natuur was nog "van vroeger". Vogels als putters en roodmus zijn er nog volop... Vanuit Vanivo hebben ze verschillende tochten gemaakt, waaronder een per boot. Steeds twee mensen in een soort kano met een punteraar (Pools) achterop. Helaas, ook hier weer geen gezamenlijke taal, behalve dan gebarentaal. Hij wees de plaatsen aan waar de otters zaten. Op die manier zie je veel, maar je kunt zo weinig vragen naar het hoe en waarom. Daarna naar Bialouricze, een nationaal park met oerbos. Dat vond Jopie overweldigend. Bomen van meer dan driehonderd jaar oud. Planten die bij ons zeldzaam voorkomen (wel in Limburg) zoals eenbes, dalkruid en lelietjes van dalen. Omgevallen bomen overgroeid met klaverzuring. Alle spechtensorten zaten er en ze hebben ze ook gezien. Behalve dan

de grijskopspecht. Volgens de gids moest hij er zijn, maar waarschijnlijk zat hij te broeden. Maar de dag werd dan weer goedge maakt door de sperwer-grasmus en de blauwborst die gewoon in het dorp op een mast zaten. Het verblijf in Bialowicze was omgekeerd aan zijn omgeving! Het Tsaar Peter II hotel, een groot gebouw in een park, was nog duidelijk onder staatstoezicht. De mensen werkten er nog als onder de communisten: zonder interesse, zonder service. Het eten was er ouderwets Pools, (pens-soep!) niet op Hollandse magen ingesteld, want het bevatte nauwelijks groentes. En om negen uur 's avonds stond de bediening met de jas aan: de eetzaal moest op slot, zij gingen naar huis. Dat was dus een afknapper. Evenals de bedelaars in Warschau en het feit dat je zo goed op je spullen moest passen in het station (bij ons ook trouwens). Het is wel te begrijpen als je armoede ziet. Dan zeg je als je thuiskomt: "wat zijn wij gelukkig dat we hier geboren zijn!"

Nog één goede raad van Jopie: "bandjes draaien - luisteren !!"

Margreet Hoefnagels

Bijzondere Waarnemingen

Hier de opsomming van de bijzondere waarnemingen van februari tot en met mei 1997. Volgens het Maashorstproject dat onlangs gepresenteerd werd, zouden een aantal bijzondere soorten terugkomen in de Maashorst. Dat dit echter al zo snel zou gaan wist ik niet. De Raaf is hier namelijk onlangs gezien door Jan Verhoeven. Ook de Oehoe was ook een bijzondere melding door Marc Poulussen. Deze vogel heeft zelfs de kranten gehaald (zie artikel elders in dit blad).

Op de jaarvergadering van de Vogelwacht Uden hebben diverse vogelaars aangegeven mee te doen aan een telefoonbelronde voor bijzondere meldingen van vogels in en rond Uden. Hiervoor heb ik een eerste opzet gemaakt, waarbij de bedoeling als volgt is;

Als iemand een bijzondere melding heeft, meldt deze dan door aan een vogelaar van onderstaande lijst. Degene die dan gebeld wordt meldt dit weer door naar de volgende op de lijst, etc. Indien er iemand niet opneemt of niet thuis is, meldt de bijzondere melding dan door naar de eerstvolgende op de lijst. Op deze manier worden er meerdere vogelaars ingelicht bij bijzondere waarnemingen.

Enkele details die gemeld worden zijn: **Vogelsoort, aantal, locatie, houding (vliegend, fouragerend), datum, tijd, en naam van de melder.**

Hieronder volgt de lijst met personen die gebeld willen worden;

<u>Naam:</u>	<u>Telefoonnr.:</u>
Peter van de Braak	0413-253586
John Hermans	0413-272777
Aad van Toor	0413-264106
Martin van de Elzen	0413-264850
Wil Verbossen	0413-268414
Ad van Wanrooy	0413-213277
Jan Willem Hermans	0413-269804
Marc Poulissen	0413-274046
Rien de Mol	0492-351768
Willy Bergmans	0413-260293
Leo van de Heuvel	0499-422242
Jan van Bergen	0413-478232
Peter Wienbelt	0413-268198
Jan Verhoeven	0413-269381
William van de Velden	0413-343308
Piet Diks	0413-262214
Jan van de Tillaart	0413-343509
Henk van de Acker	0413-263523

Dit is een voorlopige lijst, als er meer geïnteresseerden volgen wordt de lijst groter, misschien moeten we dan wel meerdere vogelaars gaan bellen.

Voor eventuele vragen en/of opmerkingen, Peter van de Braak → tel.: 0413-253586.

BIJZONDERE WAARNEMINGEN VOGELWACHT UDEN E.O.

DATUM:	AANTAL:	VOGELSOORT:	LOCATIE:	WAARNEMER:
09-02-1997	2	Goudvink	Tongelaar, Mill	Peter Noy
21-02-1997	1	Noordse Staartmees	Kapelweg, Zeeland	Don van Bergen
01-03-1997	6	Goudplevier	Princepeel, Mill	John Hermans
09-03-1997	1	Oehoe	Venhorst	Marc Poulussen
23-03-1997	2	Slobeend	Hemelrijk	John Hermans
23-03-1997	2	Brilduiker	Hemelrijk	John Hermans
24-03-1997	1	Zomertaling	Kleuter	Jan Verhoeven
29-03-1997	1	Slobeend	Kleuter	Jan Verhoeven
29-03-1997	3	Barmsijs	Bronkhorstsingel, Uden	Jan Verhoeven
01-04-1997	1	Tureluur	Kleuter	Jan Verhoeven
01-04-1997	1	Kleine Plevier	Kleuter	Jan Verhoeven
05-04-1997	1	Dode Bosuil	Zeelandsedijk	Don van Bergen
06-04-1997	1	Raaf	Maashorst	Jan Verhoeven
13-04-1997	2	Gele Kwikstaart	Leygraaf, Uden	John Hermans
13-04-1997	2	Tapuit	Leygraaf, Uden	John Hermans
13-04-1997	3	Beflijster	Maashorst	John Hermans
20-04-1997	1	Kleine Bonte Specht	Maashorst	John Hermans
30-04-1997	1	Keep	Maashorst	John Hermans
01-05-1997	2	Bonte Vliegenvanger	Millsebaan, Uden	Wil Verbossen
03-05-1997	2	Kramsvogel	Maashorst	John Hermans
03-05-1997	1	Boomvalk	Odiliapeel	John Hermans
05-05-1997	1	Visarend	Hemelrijk	John Hermans
05-05-1997	1	Boomvalk	Hemelrijk	John Hermans
10-05-1997	2	Zomertortel	Kapelweg, Zeeland	Don van Bergen
11-05-1997	3	Tapuit	Annabos, Uden	Jan Verhoeven
25-05-1997	5	Kwartel	Maashorst	Wil Verbossen

Wetenswaardigheden ...

Kritisch Faunabeheer (SKF) contra Koninklijke Ned. Jagersvereniging (KNJV)

Op 13 maart jl. is SKF een landelijke posteractie begonnen tegen de jacht op vossen. Onder de titel "Verzoek tot aanhouding" is op de poster het gezicht te zien van een verwoed jager; markante kop, grijze baard en een groen hoedje. Op 24 maart volgt een tweede poster van SKF. Onder de titel "Hebbes" prijkt andermaal het gezicht van dezelfde jager. Beide posters vormen een felle aanklacht tegen de jacht in Nederland. SKF wil er de landelijke discussie mee beïnvloeden over de nieuwe Flora- en Faunawet die de Tweede Kamer binnenkort bespreekt. Hierop volgde een lastercampagne van de KNJV omdat naar de mening van de KNJV op de poster een vorig jaar overleden jachttopzichter te zien was. Hierop heeft SKF een kort geding bij de rechter aangespannen. Tijdens het kort geding komt het "model" van SKF binnen en vertelt: "Ik ben Kees Pijet en ik weet alles van die beide posters; voor alle twee heb ik belangeloos model gestaan". Met andere woorden betekent dit dat de KNJV het bij het verkeerde eind had. Uitspraak: 25 april 1997.

Bron: Wegener Bladen, 17 april 1997 (Knipselkrant SKF)

De KNJV moet aan SKF een schadevergoeding betalen van f 439.790,= wegens het ten onrechte in diskrediet brengen van een campagne tegen de vossenjacht. Dit heeft de president van de rechtbank in Zutphen bepaald. Bovendien moeten de jagers voor eigen rekening plaatsen of doen uitzenden van ingezonden mededelingen waarin staat dat zij ten onrechte SKF hebben beschuldigd van het afbeelden van een dode jager op een postercampagne. De uitspraak is door de omvang van de verplichte rectificaties in zijn soort uniek en betekent dat de KNJV in totaal een kleine miljoen gulden schade zal lijden.

Bron: NRC, 26 april 1997 (Knipselkrant SKF)

1996 was een topjaar voor de kerkuil

In de jaren 1980 broedden er ongeveer 200 paren Kerkuilen in Nederland. In 1988 was er ineens een grote sprong voorwaarts: 400 paren. Vanaf die tijd is de populatie gestaag toegenomen. 1990 was een heel goed muizenjaar en dit betekende tot nu toe het topjaar met 1100 broedparen. Daarna zakte de stand weer in door het verdwijnen van de muizen. (muizen vertonen om de drie tot vijf jaar pieken en dalen wat aantallen betreft).

1996 was weer een heel goed muizenjaar. Dit was aan de Kerkuil te merken, maar liefst 1400 paren broedden er in Nederland. Het broedresultaat bedroeg 3,3 jongen per nest wat heel redelijk genoemd kan worden. Voor 1997 wordt weer een teruggang verwacht omdat al geconstateerd is dat de muizenstand weer is ingezakt.

Bron: Vogelnieuws (nr. 3), mei 1997

Huismus ontheemd in Nederland

In Nederland worden zeker 50% minder mussen aangetroffen dan tien jaar geleden. Oorzaak van de sterke teruggang van de vertrouwde huismus is onze degelijkheid. De vogel heeft geen rommelplekje in de tuin en onze hulzen zijn zonder gaten en kieren, dus minder broedgelegenheid.

Bron: Brabants Dagblad, 25 januari 1997

De meest voorkomende broedvogels van Nederland

01. Merel	800.000 paren
02. Huismus	800.000 paren
03. Houtduif	500.000 paren
04. Vink	400.000 paren
05. Roodborst	400.000 paren
06. Koolmees	400.000 paren
07. Spreeuw	300.000 paren
08. Wilde Eend	300.000 paren
09. Kievit	200.000 paren
10. Boerenzwaluw	200.000 paren
11. Pimpelmees	200.000 paren
12. Winterkoning	200.000 paren
13. Heggemus	200.000 paren
14. Ringmus	200.000 paren
15. Tjiftjaf	200.000 paren

John Hermans

Sperwers In de tuin

Wie een tuin heeft, trekt vogels aan en als die tuin ook nog wat struiken en bomen bevat kun je veel verschillende vogelsoorten aantreffen. Het is dan onvermijdelijk dat er ook stootvogels de tuin bezoeken. In de meeste gevallen zal dat dan de sperwer zijn. Deze snelle jager bezoekt zeer vaak de bebouwde kom op, om de nodige vogels in de tulnen te grijpen. Veel mensen vinden dat zielig want nu heeft hij "mijn" koolmees of "mijn" merel gegrepen. Gelukkig weten wij van de Vogelwacht dat dat niet zelig is, maar simpelweg de natuur is. Het onderstaande stukje gaat over mijn belevenissen met de sperwer bij ons in de tuin (Kapelweg 6, Zeeland). Ik beperk mij hier tot deze stootvogel, want de torenvalk zien wij meestal alleen maar overvliegen en datzelfde geldt voor de buizerd. De havik hebben wij slechts één keer in de tuin gezien, zittend in een spar, maar dat is al zeker tien jaar geleden. Door de grootte van onze tuin wordt deze regelmatig tot zeer vaak door een sperwer bezocht. Het achterste gedeelte van de tuin bestaat uit een sparrebosje van 20 bij 40 meter, dus vandaar uit heeft hij voldoende dekking voor een verrassingsaanval op nietsvermoedende vogels. Verder staan er nog tientallen andere bomen en struiken van waaruit hij zijn aanval kan inzetten. De vijver is ook een aantrekkelijke plek om de prooi te grijpen. De meest bijzonder plek waar hij een vogel greep was in ons kippenhok. In januari 1992 wilde ik een paartje pauwstaartjes (sierduiven) die een jong hadden, eten geven. Ze waren uit de duiventil weggejaagd door een ander paartje en verbleven vanaf toen in ons kippenhok. Maar daar aangekomen zag ik door de ruit een en al veren liggen en op de kippenstok zat een sperwerwijfje. Meteen barricadeerde ik de opening met de zak voer en riep mijn vader het fototoestel te halen. De sperwer was door het dulle heen en vloog rond in het kippenhok. Toen hij ultgeraasd was, liep ik voorzichtig naar binnen en, om een lang verhaal kort te maken, kreeg ik haar zover om op mijn hand te gaan zitten. Gelukkig is de foto die mijn vader gemaakt had goed gelukt, dus het bewijs is er! Natuurlijk lieten we de sperwer vrij, maar de duifjes moesten opnieuw broeden.

Van de afgelopen acht jaar heb ik bijgehouden wat de sperwer voor een vogelsoorten bij ons heeft geslagen. Daarbij heb ik meegeteld de grotere vogels die geplukt lagen bij twee burens en eventuele vogels waarmee een sperwer wegvloog om elders te plukken. In het totaal zijn er in die acht jaar 181 vogels geslagen. Dat is gemiddeld ruim 22 per jaar. Natuurlijk heb ik niet alle plukplaatsen gevonden, want sperwers hebben ook de gewoonte om vogels op een tak te plukken. Maar ook door nat weer kan een plukplaats snel verloren gaan. Daarmee rekening houdende, zal het gemiddelde op 25 liggen. Dat is dus maar één vogel per twee weken. Echter de herfst en winterperiode is de drukst bezochte tijd, hoewel het ook in de lente kan voorkomen dat hij drie keer per week langs komt.

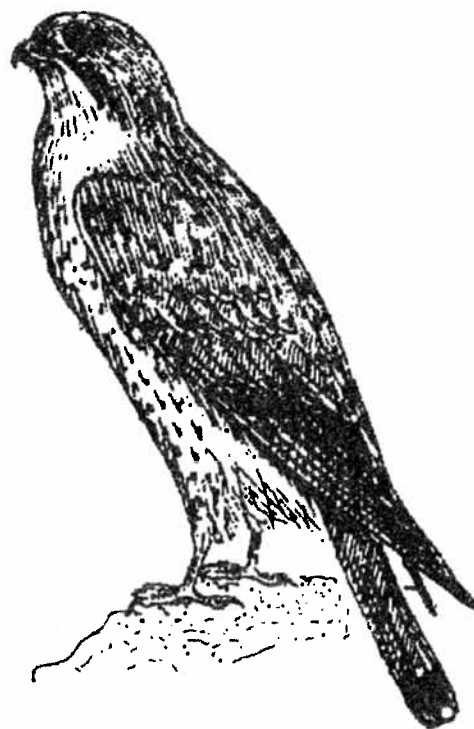
Hieronder volgen de soorten en aantallen geplukte vogels:

Houtduif	... 3	Heggenus	 8
Turkse tortel	... 48	Groenling	 4
Tortelduif	... 2	Vink	 6
Merel	... 52	Zwartkop	 1
Zanglijster	... 8	Tijftjaf/Fitis	 2
Roodborst	... 5	"Postduif"	 3
Pimpelmees	... 3	"Pauwstaartje"	 8
Koolmees	... 6	"Grasparriet"	 1
Ringmus/Huismus	... 12	"Kanarie"	 2
Spreeuw	... 5	"Ongedetermineerd"	... 2

Zoals je kunt lezen, hebben de merels en de turkse tortels wel het meeste te duchten van de sperwer. Zelfs de houtduif is niet veilig. De enige keer dat ik ook een sperwerveer vond bij een plukplaats was bij de resten van een houtduif, dus het bewijs was er. Drie keer heb ik het geluk gehad om een sperwer bezig te zien een prooi te plukken. Een keer betrof het een jong mannetje dat op een sparretak bezig was een pimpelmees van zijn veren te ontdoen. Hij had het zo druk met zijn prooi dat hij mij niet opmerkte hoewel ik er op ongeveer vier meter afstand! Een andere keer was het een wijfje die een turkse tortel had gegrepen. Mijn aandacht werd op haar gevestigd door een groepje staartmezen die als gekken tekeer gingen. Ook deze prooi werd in de boom vakkundig van zijn veren ontdaan. Maar het mooiste was nog wel een keer in januari 1994, toen ik toevallig voor het eetkamer raam ging staan en een turkse tortel omlaag zag vliegen, meteen gevolgd door een sperwervrouwtje. Op een paar meter van het raam greep ze hem en begon te plukken. Meteen pakte ik de videocamera en nam het hele spektakel op. Het afgrijselijke was dat de duif nog leefde tijdens het plukken! Tien minuten later vloog de sperwer weg met de prooi, maar wat wilde het toeval; toen zij de straat wilde overvliegen schrok ze zo van een voorbijrazende auto dat ze de duif liet vallen en wegvloog. Ik liep naar buiten en raapte de duif op. Zijn hele nek en rug was kaalgeplukt, maar hij leefde nog wel. Ik heb de turkse tortel toen uit zijn lijden verlost en op precies dezelfde plek neergelegd waar de sperwer hem aan het plukken was. Na een klein kwartier zag ik haar in een boom zitten en even later vloog ze naar de duif toe, greep hem en vloog met de buit de struiken in, waar zij hem verder plukte.

Zo kun je verrassende dingen meemaken in je eigen tuin. Mijn vader heeft een keer gezien dat er een sperwerpaartje een merel probeerde te pakken die zich onder een takkenbos had verstopt. Ik heb een keer meegemaakt dat ik rond de schemering met een vijftal vrienden in de tuin liep en ondertussen een sperwer een roodborst greep en toen naar ons keek van: lopen jullie door of moet ik wegvliegen? Zo stonden we zeker een halve minuut totdat de sperwer wegvloog met zijn buit. Een ander leuk verhaal is dat van een jong sperwervrouwtje dat zich blijkbaar net in de vijver gewassen had, want zij zag er zo nat uit en was bezig zich schoon te maken. Dit alles deed ze met de rug naar mij gekeerd op een laaghangende tak. Zo vaak heb je ook niet de mogelijkheid om een sperwer goed te bekijken of je moet er een dood in je hand hebben. In april 1992 vond mijn vader een dood sperwermannetje in de tuin. Het bleek dat hij in zijn poot was geschoten en van de honger was omgekomen, want hij kon met geen mogelijkheid meer prooiën vangen. Een jaar later vond mijn vader opnieuw een sperwer, een vrouwtje van een half jaar oud, die zich waarschijnlijk te pletter had gevlogen tegen een boom. Dus vogeltjes wees gerust, ook sperwers leggen ooit het loodje.

Don-Alexander van Bergen

Uitslag Cryptogram

In ons vorige Bruijsel stond een vogelcryptogram. Wij willen u de oplossing hiervan niet onthouden. Blijkbaar heb ik deze toch te gemakkelijk ingeschat. We hadden maar één inzender met de goede oplossing. Jan van de Tillaart mag zich de gelukkige winnaar noemen van het boek over vogels in Brabant. Het boek komt eraan Jan, en dan nu de oplossing.

01. Spitspuntige derrière	= Pijlstaart
02. Een fout geschreven regenbescherming	= Keep (Cape)
03. Vrucht van een geweldige hit	= Notekraker
04. Geen blinkend hoofd	= Matkop
05. Hoogste kampioen	= Topper
06. Kleurrijke zandsleutel	= Bonte Strandloper
07. Inbreker in dicht struweel	= Braamsluiper
08. Donker ter paard	= Zwarte Ruiter
09. Honingliefhebber	= Bijeneter
10. Es met koud materiaal	= S(ijs)
11. Dier in de wei wat lekkers eet	= Koekoek
12. Van de hoge plank zonder veel te zien	= Brilduiker

Het zo ontstane woord was: **LENTEBRUIJSEL**

Jan-Willem Hermans

Zomaar enkele gedichtjes:

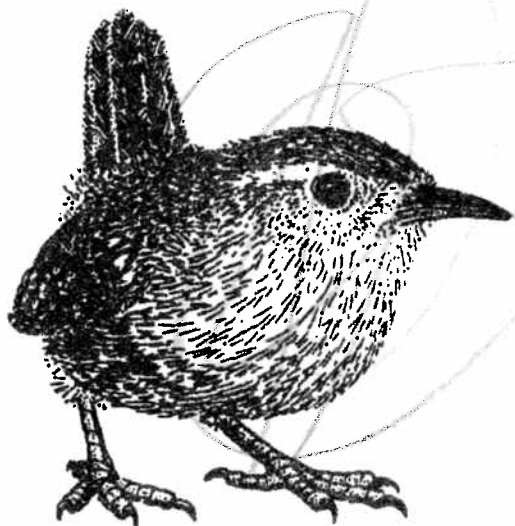
*De Winterkoning klein en zacht,
maar hij fluit uit alle macht.*

*De Geelgors is druk in de weer,
hij verliest zelfs een veer.*

*De Roodborst zingt en fluit,
het is voor ons een vrolijk geluid.*

*De Winterkoning is moe,
hij moet snel naar bedje toe.*

*De Ekster is niet wijs,
maar wint toch een prijs.*

Van Marieke Noy

Taakgroepen Vogelwacht Uden e.o.

HET BESTUUR

Het bestuur verzorgt de algehele coördinatie van de vereniging, zij stimuleert tal van activiteiten en legt contacten met derden. Tevens organiseert het bestuur de ledenactiviteiten, zoals excursies, cursussen en dia-lezingen. Genoemde activiteiten worden mede uitgevoerd door middel van een aantal taakgroepen, te weten:

1. TAAKGROEP INVENTARISATIE

De werkgroep Inventarisatie organiseert diverse vogeltellingen in de Maashorst. Genoemde inventarisaties hebben tot doel een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de vogelstand in een bepaald gebied. De verkregen informatie wordt ter beschikking gesteld aan het SOVON, Staatsbosbeheer en Gemeentes. Zij gebruiken de informatie ten behoeve van beheersplannen voor de Maashorst en de Wijstgronden.

Coördinator Peter van de Braak, tel.: 0413-253586

2. TAAKGROEP OEVERZWALUWEN

Sinds 1986 heeft de Vogelwacht een kunstmatige oeverwaluwenwand in het recreatiegebied "Hemelrijk" te Volkel. Men houdt zich bezig met de inventarisatie en registratie van de daar broedende oeverwaluwen. Daarnaast wordt regelmatig onderhoud uitgevoerd aan de oeverwaluwenwand en observatiehut. Voor geïnteresseerden heeft men een gratis brochure beschikbaar waarin alle details zijn vermeld.

Coördinator Jan-Willem Hermans, tel.: 0413-269804

3. TAAKGROEP UILEN

Het plaatsen en onderhouden van nestkasten in kerken, boerderijen en schuren is een van de belangrijkste taken van deze werkgroep. Momenteel heeft de taakgroep de beschikking over ca. 40 kerkuilenkasten, die verdeeld zijn over Uden, Volkel/Odiliapeel en Boekel/Venhorst. Verder spant de taakgroep zich in voor met name de steenuil. Daarnaast worden alle broedgegevens geregistreerd en aan de betreffende instanties doorgegeven. Het geven van advies en voorlichting behoort eveneens tot de taken.

Coördinator John Hermans, tel.: 0413-272777

4. TAAKGROEP NESTKASTEN

Deze taakgroep verschaft nestgelegenheid aan vogels en dan met name hollenbroeders, zoals kool-, pimpel- en zwarte mees, gekraagde roodstaart, vliegenvanger etc. Dit gebeurt door diverse soorten nestkasten te maken en op geschikte locaties te bevestigen. Op dit moment heeft de werkgroep het beheer over ruim tweehonderd nestkasten. Een onderdeel van de activiteiten vormt het inventariseren en administreren van alle broedgevallen.

Coördinator: vacant

5. TAAKGROEP STOOTVOGELS

Naast het inventariseren van een vijftal soorten stootvogels, welke in de Maashorst voorkomen, wordt aandacht besteed aan het maken en plaatsen van kasten of horden, alsmede het controleren en registreren ervan. Verder is het doorgeven en assisteren bij het ringen van de jongen ook een taak van de groep. Het betreft hier voornamelijk de buizerd, havik, sperwer, torenvalk en boomvalk.

Coördinator Pieter van der Voort, tel.: 0413-263292

6. TAAKGROEP WINTERVOEDERING

De leden van deze taakgroep komen alléén in actie bij uitzonderlijke weersomstandigheden, zoals bij strenge vorst over een langere periode of een dik sneeuwdek. Pas dan kunnen een aantal vogelsoorten onze hulp gebruiken. Op verschillende plaatsen in het buitengebied wordt dan bijgevoerd. De taakgroep legt contacten met diverse instanties die het voedsel verstrekken en bepaalt waar en wanneer bijgevoerd moet worden.

Coördinatie Bestuur Vogelwacht, tel.: 0413-269804

7. TAAKGROEP CLUBBLAD/PUBLICITEIT

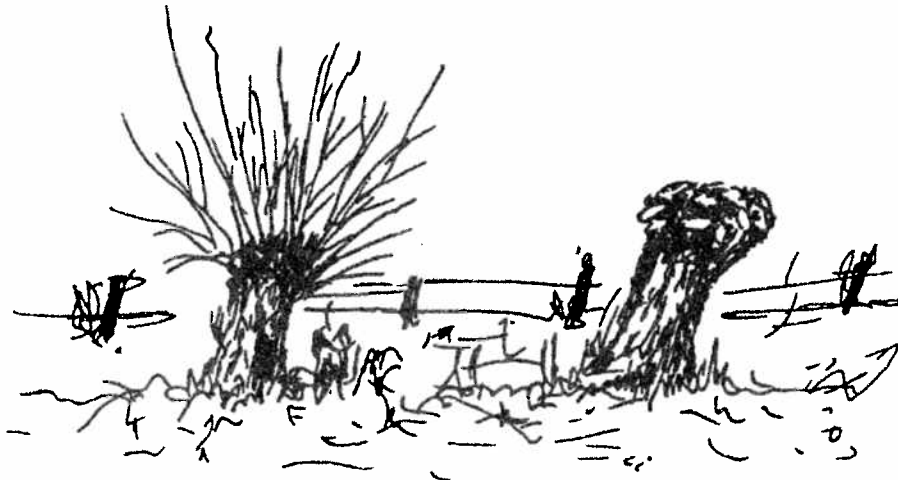
Een belangrijk communicatiemiddel binnen de Vogelwacht is "Het Bruujssel". Dit clubblad wordt viermaal per jaar uitgebracht. Hierin is veel te lezen over de activiteiten binnen de vereniging, waarbij diverse leden de pen ter hand nemen om vogelverhalen met anderen te delen. Verder verzorgt de werkgroep alle publiciteit rondom de vele activiteiten die op touw worden gezet. Dit resulteert in diverse berichtgevingen in kranten, radio en televisie.

Coördinator Peter Noy, tel.: 0413-251691

7. TAAKGROEP VRIJWILLIG LANDSCHAPSBEHEER UDEN

Deze werkgroep is een gezamenlijke activiteit van het V.L.U. en Vogelwacht Uden. Zij houdt zich bezig met behoud, herstel en ontwikkeling van kleine landschapselementen in de omgeving van Uden. Hiertoe worden o.a. wilgen geknot, elzensingels teruggezet en poelen gegraven in en rond Uden. Tevens maakt het V.L.U. onderdeel uit van de Stichting Udense Kersenboomgaard. Zij onderhoudt daartoe een kersenboomgaard aan de Patrijsweg te Uden.

Coördinator Willem Peters, tel.: 0413-252529

Wat doet Vogelwacht Uden?

- * **Vogelwacht Uden e.o. is een actieve, zelfstandige vereniging die zich inzet voor alle in de vrije natuur levende vogels. Zij doet dit door middel van gezamenlijke activiteiten, zoals:**
 - Publiekswandelingen in het Udense Maashorstgebied.
 - Excursies naar prachtige natuurgebieden in Nederland.
 - Film- en dia-avonden in het eigen clubhuis, De Groenhoeve.
 - Vogelcursussen voor jong en oud.
 - Lezingen voor scholen en verenigingen etc.
 - Voorlichting op tentoonstellingen.
 - Publicaties in diverse media en tijdschriften.
- * **Naast de hierboven genoemde educatieve middelen verleent Vogelwacht Uden ook daadwerkelijk hulp aan de vogels door:**
 - Plaatsen en onderhouden van nestkasten.
 - Wintervoeding (in geval van strenge en langdurige vorst).
 - Herstel en beheer van natuurgebieden in de directe omgeving.
 - Beheer en onderhoud van de oeverwaluwanwand op Hemelrijk.
 - Plaatsen van nestbeschermers voor weidevogels.
- * **Verder werkt Vogelwacht Uden e.o. samen met provinciale en landelijke organisaties op het gebied van:**
 - Inventarisaties, zoals het B.M.P. (Broedvogel Monitoring Project), wintervogeltellingen en het trekvogelproject.
 - Het ringen en registreren van o.a. stootvogels, kerkuilen en zangvogels.
 - Controle op de naleving van de Vogelwet.
- * **Andere activiteiten zijn:**
 - Het onderhouden van het gezamenlijk onderkomen t.b.v. de stichting Kinderboerderij, het I.V.N. - afdeling Uden en Vogelwacht Uden e.o.
 - Het plaatsen van schuil- en observatiehutten.
 - Het deelnemen aan het V.L.U. (Vrijwillig Landschapsbeheer Uden). Een en ander in samenwerking met het I.V.N.
 - Het uitgeven van een eigen clubblad, "Het Bruujsel".
- * **Lidmaatschap en inschrijving:**
 - De jaarcontributie bedraagt f 25,= per persoon.
 - Gezinsleden betalen f 10,=
 - Het eenmalig inschrijfgeld bedraagt f 5,=
 - Per gezin ontvangt men ieder kwartaal "Het Bruujsel".
- * **Voor inlichtingen en lidmaatschap:**
 - Secretariaat: Jan-Willem Hermans, Broekmorgen 28 - 5401 PK UDEN,
Telefoon: 0413-269804

